

Een blind paard kan de was doen

en andere
vermakelijke
versprekingen

Sdu UITGEVERS

Heidi Aalbrecht
Pyter Wagenaar

Met tekeningen van Hein de Kort

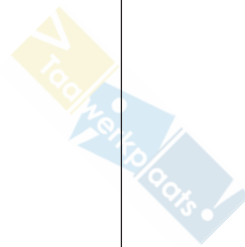
Een blind paard kan de was doen

en andere
vermakelijke
versprekingen

Heidi Aalbrecht en Pyter Wagenaar

Met tekeningen van Hein de Kort

Sdu Uitgevers, Den Haag

Redactie: de Taalwerkplaats, Amsterdam

Tekeningen: Hein de Kort, Amsterdam

Boekverzorging: Villa Y, Den Haag

Druk en afwerking: [?]

Meer informatie over deze en andere uitgaven kunt u verkrijgen bij:

Sdu Klantenservice

Postbus 20014

2500 EA Den Haag

tel.: (070) 378 98 80

fax: (070) 378 97 83

Zie ook: www.verhaspeling.nl

© 2006 Taalwerkplaats, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij de Taalwerkplaats.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the publisher's prior consent.

ISBN 90 12 11658 9

NUR 620

Inleiding

Als twee woorden of uitdrukkingen door elkaar worden gehaald, ontstaat er soms een grappige, nieuwe uitdrukking, die meestal niet weergeeft wat de bedoeling was. De titel van dit boek, *een blind paard kan de was doen*, is bijvoorbeeld een vermenging van *een blind paard zou er geen schade doen*, 'het is er zo armoedig ingericht dat het niet erg is als er iets kapotgaat', en *een kind kan de was doen*, 'het is zo eenvoudig dat er niets mis kan gaan'. Soms merk je niet eens dat zo'n verhaspeling wordt gemaakt. Zo kijkt bijna niemand vreemd op bij *hij weegt zwaar*, terwijl dat een verhaspeling is van *hij weegt veel* en *hij is zwaar*.

Hoe ontstaan verhaspelingen?

Verhaspelingen – ook wel bekend als *contaminaties* of *mala-propismen* – lijken op kortsluiting in het hoofd. Onbedoeld wordt een verband gelegd tussen uitdrukkingen of woorden die wat hun voorkomen of betekenis betreft veel op elkaar lijken. En dan gaat het mis. De notoire verhaspelaar heer Olivier B. Bommel heeft het bijvoorbeeld over *zoals de haard thuis tikt, tikt hij nergens*, waarin de spreekwoorden *eigen haard is goud waard* en *zoals het kloktje thuis tikt, tikt het nergens* door elkaar worden gehaald. Beide betekenissen ze iets als 'thuis is het altijd het best'. Een voorbeeld van woorden die door elkaar worden gehaald, is *overstrest*, waarin *overwerkt* en *gestrest* zijn vermengd, die beide aangeven dat

iemand gespannen is. Ook wordt soms het ene woord gebruikt, terwijl het andere wordt bedoeld. Dat gebeurt vooral bij 'moeilijke' woorden, zoals *mortuarium-moratorium* en *insinuatie-inseminatie*.

Bijna altijd heeft een verhaspeling een komisch effect, en dat komt doordat er dingen gebeuren die niet kunnen, zoals een blind paard dat de was doet of een haard die tikt als een klok. Verhaspelingen zijn ook gemakkelijk doordat de uitdrukkingen zo bekend zijn, dat je ogenblikkelijk doorhebt dat er iets fout gaat, ook al zul je niet altijd meteen weten wat dan precies. Vaak hoor je welke uitdrukkingen door elkaar zijn gehaald, maar soms is het een puzzel om te achterhalen om welke het gaat, dat hangt af van de manier waarop de verhaspeling is ontstaan.

Er wordt een verkeerd woord gebruikt

Soms bevat de uitdrukking een woord dat er niet in thuisheert. Bijvoorbeeld: *er met kop en schotel boven uitsteken*, dat moet natuurlijk zijn: *er met kop en schouders boven uitsteken*, 'beter zijn dan de rest'. In dit soort gevallen gaat de figuurlijke betekenis verloren: de uitdrukking wordt als letterlijk ervaren, en dat kan een komische uitwerking hebben. Hier lijkt het bijvoorbeeld alsof het gaat om iemand die geen hoofd en schouders heeft, maar een kop en schotel op die plaats.

Vaak blijkt uit de verhaspeling dat de schrijver of spreker de uitdrukking of een woord daaruit niet heeft begrepen, zoals

in *een wet van meten en persen* in plaats van *een wet van Meden en Perzen*. Het gaat hier om twee volkeren in de oudheid: de Meden en de Perzen, en niet om *meten*, 'bepalen hoe groot iets is', en *persen*, 'met kracht drukken'. Een ander voorbeeld is *het zwaard van Damascus hangt boven zijn hoofd*. Nu is er wel damascusstaal waar zwaarden en messen van gemaakt werden, maar in deze uitdrukking gaat het om *Damokles*, een figuur uit de Griekse mythologie. En niet alleen in uitdrukkingen kan het misgaan, soms vindt er kortsluiting plaats tussen twee woorden, zoals bij *mortuarium-moratorium*, dat hiervoor al werd genoemd. En zelfs binnen een woord kan er worden gehaspeld: *boksautootjes* in plaats van *botsautootjes*, door de gedachte aan *boksen*.

Woorden binnen een uitdrukking worden verwisseld

Een verhaspeling kan ook ontstaan door de verwisseling van woorden. Daarmee wordt de uitdrukking niet per se onbegrijpelijk, maar goed is het natuurlijk niet, en vaak zijn zulke versprekingen geestig. Bijvoorbeeld: *iemand een riem onder het hart steken*, dat moet zijn: *iemand een hart onder de riem steken*, 'hem moed inspreken', of: *koppen met spijkers slaan*, waarin met spijkers op hoofden geslagen lijkt te worden; dat moet zijn: *spijkers met koppen slaan*, 'doortastend zijn'.

Soms worden niet de complete woorden verwisseld, maar alleen klanken. *Dat mag de prut niet drekken* is daar een voorbeeld van. Dat moet natuurlijk zijn: *dat mag de pret niet drukken*.

Uitdrukkingen die hetzelfde klinken worden verward

Wanneer uitdrukkingen worden verhaspeld die wat vorm betreft wel op elkaar lijken, maar die heel verschillende betekenissen hebben, wordt het extra lastig om te achterhalen wat er nu eigenlijk is bedoeld. Bijvoorbeeld: *je moet geen blaffende honden wakker maken* van *je moet geen slapende honden wakker maken* en *blaffende honden bijten niet*. Hier gaat de figuurlijke betekenis altijd verloren, want als luisteraar of lezer moet je een keuze maken uit een van de uitdrukkingen die door elkaar zijn gehaald.

Uitdrukkingen met dezelfde betekenis worden verward

De meestgemaakte verhaspeling: twee of meer uitdrukkingen waarvan de betekenissen op elkaar lijken, worden tot een nieuwe uitdrukking gesmeed. Het resultaat is meestal leuk, en opmerkelijk is dat de figuurlijke betekenis gewoon blijft bestaan, alsof de betekenissen van de verhaspelde zegswijzen bij elkaar worden opgeteld of in elkaar opgaan. Bijvoorbeeld: *de kurk waar alles om draait* is dan wel een verhaspeling van *de kurk waarop iets drijft* 'dat waarzonder iets niet blijft bestaan' en *daar draait alles om* 'dat is het middelpunt', maar je begrijpt toch wat er wordt bedoeld. En dat maakt het misschien juist zo grappig.

Uitdrukkingen worden verward met hun eigen betekenis

Een verhaspeling kan ook ontstaan doordat de uitdrukking niet wordt verward met een uitdrukking waarvan de beteke-

nis nagenoeg hetzelfde is, maar met de betekenis van de uitdrukking zelf. Bijvoorbeeld: *met de kippen naar bed gaan*, wat een vermenging is van *met de kippen op stok gaan* en de betekenis ervan: 'vroeg naar bed gaan'.

Zijn verhaspelingen altijd fout?

Verhaspelingen zijn niet per se fout. Je kunt ze natuurlijk ook expres maken om er een komisch effect mee te sorteren. Heer Olivier B. Bommel bijvoorbeeld, die zonet ook al even ter sprake kwam, pleziert er 'onbedoeld' regelmatig zijn lezertjes mee, bijvoorbeeld (Marten Toonder, *Zeg nu zelf* ... Amsterdam, 1974):

Het is geen wonder dat velen tegenwoordig in gezondheidsomstandigheden verkeren. De krant, de tv en andere communicatiemiddelen dwingen lieden met een gevoelige hersenvulling te veel hooi op de horens te nemen, zodat zij instorten en op een laag peil komen te staan. Ik voor mij moet mij door een bloeddruk toch al zoutloos bewegen – en daarom sta ik, wat lezen betreft, op een teer standpunt. Maar de lezing van dit boek heeft er zand over doen groeien, en ik kan u dan ook schrijven als heer met herwonnen levenskracht. Is er een betere aanvulling denkbaar?

Sommige verhaspelingen worden zo vaak gebruikt, dat ze een eigen leven gaan leiden. *Dat klopt als een bus* is bijvoorbeeld gewoon in een woordenboek te vinden, maar het is oorspronkelijk een vermenging van *dat klopt als een*

zwerende vinger en dat sluit als een bus. Ook opsplitsen is een verhaspeling: van *opdelen* en *splitsen*. Verhaspelingen die navolging krijgen, zijn niet zelden een versterking van de oorspronkelijke uitdrukking; bijvoorbeeld: *iemand de kolen uit het vuur laten halen*, maakt het nóg schrijnender dat je iemand anders het vuile werk laat opknappen, dan wanneer je *iemand kastanjes uit het vuur laat halen*.

Verschillen tussen Nederland en België

Hiervoor werd opgemerkt dat een verhaspeling kan ontstaan door een verwisseling van woorden, maar soms is een andere volgorde eigen aan de regio waaruit je komt. Zo is het in de meeste streken van Nederland *boontje komt om zijn loontje, willens en wetens* en *vast en zeker*, maar in andere streken en in België *loontje komt om zijn boontje, wetens en willens* en *zeker en vast*. Ook worden wel andere voorzetsels gebruikt, bijvoorbeeld: *het gaat van kwaad naar erger* in Vlaanderen, in Nederland is dat *van kwaad tot erger*.

De figuurlijke betekenis is meestal hetzelfde, maar er zijn verschillen. Zo betekent *het mes snijdt aan twee kanten* in Nederland 'dat levert dubbel voordeel op', en in Vlaanderen 'er zijn niet alleen voordelen aan verbonden'. In België is bovendien *het mes snijdt naar twee kanten* mogelijk. Een paar andere verschillen tussen België en Nederland:

Vlaanderen

de bal mislaan
de pannen van het dak spelen
dubbel en dik
geld verdienen als slijk
het vriest stenen uit de grond
het warm water opnieuw uitvinden
iemand de les spellen
iemand stroop aan de baard smeren
iemand voor de aap houden
mossel noch vis
van hetzelfde laken een broek
zo klaar als pompwater
zo plat als een vijg

Nederland

de plank mislaan
de sterren van de hemel spelen
dubbel en dwars
geld verdienen als water
het vriest dat het kraakt
het wiel opnieuw uitvinden
iemand de les lezen
iemand stroop om de mond smeren
iemand voor de gek houden
vlees noch vis
van hetzelfde laken een pak
zo klaar als een klontje
zo plat als een dubbeltje

Zulke verschillen worden niet tot verhaspelingen gerekend.

Hoe dit boek te gebruiken?

In dit boek staan verhaspelingen die in de praktijk zijn gehoord of gelezen. Daar zullen ongetwijfeld voor de gelegenheid gemaakte tussen zitten, maar geprobeerd is die te vermijden. Ze zijn zo opgenomen:

zijn beste beentje bijdragen

Wij dragen op onze manier ook ons beste beentje bij!

Misschien was het de vermoeidheid na een zware touretappe die een wielrenner in *Radio Tour de France* deze verspreking liet maken.

Combinatie van *zijn beste beentje voorzetten*, 'goed zijn best doen', en *zijn steentje bijdragen*, 'een bijdrage leveren'.

De verhaspeling is **vet** gedrukt. Soms is er een voorbeeld van het gebruik gegeven, dat staat er dan *cursief* onder. Daarna volgt wat er fout is gegaan. Uitdrukkingen en namen van boeken en tv-programma's en dergelijke worden *gecursiveerd*, betekenissen staan 'tussen aanhalingstekens'. Als de verhaspeling werd gemaakt door een bekende Nederlander of Belg, dan wordt ook die vermeld. Bijvoorbeeld:

met de mond aan de grond genageld staan

Presentator **Bart Peeters** was zo verbijsterd, dat hij geen woord meer kon uitbrengen en dat was blijkbaar een zeer pijnlijke ervaring voor hem. Van schrik verwarde hij *met de mond vol tanden staan*, 'geen antwoord weten te geven', met *aan de grond genageld staan*, 'onbeweeglijk staan van schrik'.

De verhaspelingen staan op de meest algemene manier in het boek, dus niet: *zij smeerde hem iets in de schoenen*, maar: *iemand iets in de schoenen smeren*. Ze zijn gealfabetiseerd op het kernwoord: *daar kraait geen hond naar* is daarom bij *slakken* te vinden en *slakken op laag water zoeken* bij *slakken*. Dit is alleen gedaan om het gemakkelijker te maken een verhaspeling terug te vinden, want dit is geen naslagwerk, maar een boek om eens lekker in te grasduinen.

Meer?

Wilt u meer weten? Ga dan naar www.verhaspeling.nl. U vindt er achtergronden en meer verhaspelingen, en u kunt er verhaspelingen inzenden die u zelf hebt gehoord of gelezen.

Amsterdam en Leiden,
Zomer 2006.

Dankwoord

Aan deze verzameling hebben velen een bijdrage geleverd. De bezoekers van www.verhaspeling.nl wisten talrijke grappige te melden, maar ook uit de naaste omgeving kregen we leuke versprekingen toegezonden.

Onze speciale dank gaat uit naar Elly, Gerard en Gerson Aalbrecht, M.C.E. Borgeld, Mieke van Dalen, R.H. Deyl, Xandra Haijer, Hans Heestermans, Marja Hoogland, Theo Janssen, Anne Jop Lodewijks, Peter Lodewijks, Martijn Martena, Monique Mes, Patrick Pafort, Sarelly Pekelharing, Maarten Post, Anne de Romph, Judith Ruijgrok, Ronald Sanders, Rik Schutz, Peter Swart, Rinus Vermeulen, Linda Verstraten, Aukje Wagenaar en Cees Wijdenes.

aanjuichen

Zo mooi, dat publiek dat je voortdurend aanjuicht!

Schaatser Erben Wennemars was heel blij met de kleurrijke massa die het aanmoedigen en toejuichen niet kon laten.

de aap uit de boom kijken

Dat je *de kat uit de boom* kunt kijken is bekend. Je neemt dan een afwachtede houding aan. Als je dat mengt met *daar komt de aap uit de mouw*, 'daar komt het verborgen motief tevoorschijn', dan heb je een extra goede reden om terughoudend te zijn: je wacht af tot de ware bedoelingen duidelijk worden.

de aap uit de mouw kijken

Net zo'n vermenging als *de aap uit de boom* kijken. Je voelt de argwaan van de spreker!

van de aap gelanceerd zijn

Je bent mooi *in de aap* gelogeed als je je hele leven deze uitdrukking al verkeerd hebt verstaan. Of ben je *van lotje* getikt en dus niet goed bij je hoofd?

iemand de hete aardappels uit het vuur laten halen

Wanneer je een ander *de kastanjes uit het vuur* laat halen, laat je hem een vervelend klusje opknappen waar je zelf je handen niet aan wilt branden. Typisch iets voor de ouderwetse kapitalist die zijn bevelen geeft met een *hete aardappel* in de keel, dus met een bekakte uitspraak.

een stok aborteren

Timmy maakt geen aanstalten de stok te aborteren.

Honden die hun baasje willen plezieren, *apporteren* een weggegooide stok met alle liefde. Maar met *aborteren*, 'een zwangerschap afbreken', zal geen enkele hond zich dagelijks bezighouden.

een niet te stoppen achtbaan

Zo omschreef actrice **Halina Reijn** in *Zomergasten* een bepaalde situatie. Misschien dacht ze tegelijk aan *een emotionele achtbaan*, 'situatie waarin heftige emoties elkaar afwisselen', en *een rijdende trein*, die om duistere redenen nooit te stoppen is.

de achterband raadplegen

Wielrenners zijn onder meer afhankelijk van hun *achterband*, en politici van hun *achterban*.

iets in zijn achterhoofd knopen

'Ik zal het niet vergeten' is hier natuurlijk bedoeld. Maar wat wel vergeten werd, is dat de uitdrukking luidt *iets in zijn achterhoofd houden*, óf *iets in zijn oren knopen*.

een afasie hebben tegen iets

Je kunt *een aversie hebben tegen iets*, dan heb je er een stevige afkeer van. *Afasie* klinkt weliswaar bijna hetzelfde, maar is de naam van een aandoening waarvoor de patiënt problemen heeft met taal en niet meer op woorden kan komen – zoals op *aversie* ...

schoten aflossen

Lossen de schoten elkaar af? Of worden ze *afgevuurd* of *gelost*? Verslaggever **Charles Groenhuijsen** wist het even niet meer.

apen met beren vergelijken

Je moet geen *appels met peren vergelijken*, want dat zijn heel verschillende zaken. Net als *apen en beren*, zoals iemand eens verkeerd verstond – en klinkt dat niet even logisch?

voor een appel en een peer

Je kunt iets kopen *voor een appel en een ei*, dus bijna voor niets. Maar je moet geen *appels met peren vergelijken*, want dat zijn heel verschillende zaken. Net als peren en eieren.

appels met citroenen vergelijken

De stukken fruit uit verschillende uitdrukkingen rollen hier door elkaar heen. *Appels met peren vergelijken* is zaken vergelijken die niets met elkaar te maken hebben. En de citroenen komen uit *zich geen knollen voor citroenen laten verkopen*, 'zich niet laten beetnemen'.

de zure appel delen

Wie iets vervelends moet doen wat onvermijdelijk is, moet even *door de zure appel heen bijten*. Het is dan prettig als iemand anders meehelpt, want *gedeelde smart is halve smart*.

de zure appel doorhakken

Opnieuw moet er iemand *door de zure appel heenbijten*, dus iets vervelends doen wat onvermijdelijk is. *De knoop doorhakken* is 'rigoureuus een moeilijke beslissing nemen', en samen zorgen ze voor een vervelende maar noodzakelijke beslissing.

voor een appelkrats

Je kunt daar voor een appelkrats een maatkostuum laten maken.

Het mysterieuze woord *habbekrats* in de uitdrukking *voor een habbekrats*, 'voor weinig geld', wordt hertaald als *appelkrats*, wat doet denken aan *voor een appel en een ei*, met dezelfde betekenis.

een appeltje voor de honger

Met een appeltje kun je uitstekend je honger stillen. Toch is de uitdrukking *een appeltje voor de dorst*: 'geld dat je achter de hand houdt voor moeilijke tijden'.

baandoorbrekend

De anticonceptiepil was baandoorbrekend; ouders beperkten het aantal kinderen.

Een samensmelting van *baanbrekend*, 'nieuwe wegen openend', en *taboedoorbrekend*. En nu maar hopen dat het aantal kinderen niet ná de geboorte werd beperkt.

schelden als een bakvis

Tienermeisjes, ook wel *bakvissen* genoemd, zijn vaak niet op hun mondje gevallen. Toch worden ze overstemd door visverkoopsters, de juiste uitdrukking is namelijk *schelden als een viswijf*.

een ballonnetje opwerpen

Al die ideeën die als balletjes of ballonnetjes worden voorgesteld, zorgen alleen maar voor ergernissen. Het is dus *een ballonnetje oplaten* en *een balletje opwerpen*. En dit is geen peiling van reacties, maar een vaststelling.

uit het verkeerde bed gestapt zijn

Sommige mensen zitten zo vastgeroest in hun gewoontes, dat ze al chagrijnig worden als ze *met het verkeerde been uit bed gestapt zijn*. Hoeveel erger moet het voor hen zijn om zelfs uit het verkeerde bed te stappen! Zo gaat heel de ochtendroutine naar de maan. Om van woedende echtgenoten die niet in dat verkeerde bed lagen maar te zwijgen ...

op het verkeerde been gokken

Ergens op gokken wil zeggen dat je hoopt dat er iets gebeurt. En dat zal niet het geval zijn als *op het verkeerde paard wordt gewed*, 'de verkeerde keuze wordt gemaakt'. Of is dit een kwestie van *op het verkeerde been zetten*, 'bewust misleiden'?

zijn beste beentje bijdragen

Wij dragen op onze manier ook ons beste beentje bij!

Misschien was het de vermoeidheid na een zware tour-etappe die een wielrenner in *Radio Tour de France* deze verspreking liet maken. Combinatie van *zijn beste beentje voorzetten*, 'goed zijn best doen', en *zijn steentje bijdragen*, 'een bijdrage leveren'.

beenvacature

Bij het bergbeklimmen liep hij een ernstige beenvacature op.

Na een ernstige *beenfractuur*, 'beenbreuk', ontstaat er misschien een *vacature* voor een nieuw been; of die ook wordt vervuld, is maar de vraag.

vechten tegen de beerput

Als je *vecht tegen de bierkaai* voer je een niet te winnen strijd. Daarbij kan een van de partijen de *beerput open-trekken* en komen allerlei smerige zaakjes aan het licht.

behapstukken

Dat kan ik niet behapstukken.

Een verhaspeling van een verhaspeling! Samengevoegd zijn de woorden *verhapstukken* 'regelen' en *behappen* 'verwerken'. Maar *verhapstukken* zelf is ooit ontstaan als vervorming van *verhakstukken*. Dat is nauwelijks te verwerken ...

iets bekokhalzen

Wat zitten de hoge heren nu weer te bekokhalzen?

Bekokstoven betekent 'samen in het geheim bedenken'. Blijkbaar niet bij iedereen even bekend, en verward met *kokhalzen* 'op het punt staan over te geven', waar ook een *kok* in voorkomt.

er gaat een belletje bij me branden

Kortsluiting in de elektrische deurbel, of kortsluiting tussen twee uitdrukkingen? *Er gaat een lampje bij me branden*, 'ik krijg een idee', en *dat doet geen belletje bij me rinkelen*, 'dat zegt me niets'.

op twee benen hinken

Hinken doe je op één been, anders heet het *springen*. Hier werd *op twee gedachten hinken* bedoeld, 'twijfelen tussen twee opties'. Maar hinkende gedachten gaan het voorstellingsvermogen te boven.

beren op de gang zien

Iemand die allerlei problemen vreest, *ziet leeuwen en beren op de weg*. In deze verhaspeling zijn de leeuwen verdwenen, maar dat is niet zo gek: de gang is met beren al vol genoeg.

een bezem achter de deur hebben

Een *stok achter de deur* kun je nodig hebben als extra motivatie om iets te doen. En waarom zou je daar geen bezem van maken? Met een bezem kun je net zo hard meppen, en bovendien: *nieuwe bezems vegen schoon*, 'nieuwe medewerkers doen extra goed hun best'.

verschaald bier

Een subtiele vermenging: *schrale wijn* is zuur, maar hier wordt bedoeld dat het bier zijn geur en kracht heeft verloren, het is dus *verschaald*. Er hangt vast een schrale lucht in de ruimte van het oude bier.

vechten tegen de bierkraan

Vechten tegen de bierkaai betekent dat het een strijd is die je niet kunt winnen. Mogelijk is voor sommigen de strijd tegen de *bierkraan*, de tap, een even taai gevecht.

het staat blank van de mensen

Blank of zwart? Als het heel druk is *ziet het zwart van de mensen*. En als er heel veel water is, kan het gebeuren dat de boel *blank staat*.

er moet bloed rollen

Als de verantwoordelijken moeten worden gestraft, *moeten er koppen rollen*. Neem je dat erg letterlijk, dan zal er bloed vloeien, 'zullen er doden en gewonden vallen'.

ober, mag ik een bodybag?

Luguber verzoek in een restaurant. Bedoeld werd natuurlijk een *doggybag*, waarin restjes eten kunnen worden bewaard. En niet een lijkzak – tenzij de gedachte aan dood beest die associatie oproep ...

iets achter de boeg hebben

We zijn hard aan vakantie toe, want we hebben een drukke tijd achter de boeg.

Iets ligt niet áchter, maar vóór de boeg, wat immers de voorkant van een schip is. Als de scheepsbeeldspraak werd doorgevoerd, zou de drukke tijd *achter de spiegel* liggen. Maar die uitdrukking bestaat niet. Iets in het verleden is *achter de rug*.

buiten zijn boekje pissen

Malle vermenging van *zijn boekje te buiten gaan*, 'iets doen waar men niet toe gerechtigd is', en *buiten de pot pissen*, 'vreemdgaan'. Je moet er niet aan denken dat iemand *binnen* zijn boekje pist ...

boksautootje

Op de kermis ga ik altijd even in de boksautootjes.

Rammen *boksautootjes* misschien harder dan *botsautootjes*?

het niet meer kunnen bolbenen

Verzuchting van iemand die het allemaal niet meer bij kan houden, en daardoor ook de woorden niet meer uit elkaar kan houden: *bolwerken* en *bijbenen*.

inslaan als een bom bij heldere hemel

Een voetbaltrainer was zo verrast door een goal, dat hij *een donderslag bij heldere hemel* en *inslaan als een bom*, 'heel onverwacht', door elkaar haalde.

zich bont en blauw ergeren

Bont en blauw zien betekent 'vol blauwe en gele plekken', dus flink geslagen of gestoten. En dat is natuurlijk véél erger dan *zich groen en geel ergeren*, 'zich ontzettend ergeren'.

zijn eigen boontjes in zijn eentje doppen

Zangeres Do kan alles heel goed alleen, zegt ze in een interview met de KRO. Ze is nog zelfstandiger dan zelfstandig, want niet alleen kan ze heel goed *haar eigen boontjes doppen*, maar ze doet dat ook nog eens *in haar eentje*.

iets anders overboord leggen

Nautische verwarring van *het over een andere boeg gooien*, 'zaken anders aanpakken' en *iets overboord zetten*, 'het opzijzetten'. Landrotten moeten zich ook niet met scheepstermen bezighouden.

de boot misslaan

Het blad is behoorlijk informatief, maar soms slaan jullie de boot volledig mis.

Hier gaat iets helemaal mis. *De plank misslaan*, 'het helemaal mis hebben', en *de boot missen*, 'te laat zijn om ergens aan te kunnen meedoen', worden door elkaar gehaald.

buiten de boot pissen

Buiten de boot vallen en *buiten de pot pissen* lijken wel een beetje op elkaar, maar betekenen heel verschillende dingen. De eerste uitdrukking wil zeggen 'niet mee kunnen doen', terwijl de tweede 'overspel plegen' betekent.

achter de boot vissen

Is de vangst heel slecht achter de boot, of wordt *achter het net vissen* hier vermengd met *buiten de boot vallen*? In beide gevallen zijn de kansen verkeken.

pak je borst maar vast

Maak je borst maar nat, 'bereid je maar voor op iets lastigs', en *zijn hart vasthouden*, 'bang zijn dat iets misgaat', raken in elkaar verstrikt, met als gevolg dat het opeens over ongewenste intimiteiten lijkt te gaan.

tegen de borst strijken

Oud-politicus **Frits Bolkestein** verwarde *tegen de borst stuiten*, 'afkeer wekken', met *iemand tegen de haren in strijken*, 'dingen doen die onaangenaam zijn voor iemand', en maakte zo een nogal plastische verspreking.

iemand tegen de borsten stuiten

Het stuit mij tegen de borsten dat ...

Zei ooit de Belgische ex-premier **Paul van den Boeynants** in een televisietoespraak. Dat deze hoogwaardigheidsbekleder zo openlijk over zijn borsten sprak, zal menigeen *tegen de borst hebben gestuit*, oftewel 'afkeer hebben ingeboezemd'.

door het bos de bomen niet meer zien

Is het bos zo donker dat je de bomen niet meer kunt onderscheiden? Keurmeester **Rob Geus** van de *Smaakpolitie* dacht van wel. Maar waarschijnlijk *zag hij door de bomen het bos niet meer*, doordat hij door de details het grotere geheel uit het oog verloor.

geen botten kunnen breken

Utrecht kan geen botten breken.

Deed **Ragna Niemeijer** in *Langs de lijn* verslag van een keiharde voetbalwedstrijd met als inzet het blesseren van zo veel mogelijk tegenstanders? Of moeten we denken aan een verhaspeling van *tot op het bot gaan*, 'zich tot het uiterste inspannen', en *je kunt geen ijzer met handen breken*, 'je kunt het onmogelijke niet doen'?

de boventoon vieren

Voorlopig viert het protest nog de boventoon.

Dat meldde NOS-verslaggever **Peter d'Hamecourt**. Doorgaans wordt de boventoon niet *gevierd*, maar *gevoerd*. *De boventoon voeren* betekent 'veel invloed hebben', en dat lijkt op *hoogtij vieren*, 'bloeien'.

de hete brij voor je uit schuiven

Je kunt natuurlijk doen alsof problemen niet bestaan, bijvoorbeeld door *om de hete brij te draaien*, 'iets lastigs niet aanpakken', of *iets voor je uit te schuiven* of *op de lange baan te schuiven*, 'uitstellen'. Want wat kwam er nu ook alweer van uitstel?

iets op zijn broekzak kennen

Ik heb geen plattegrond nodig, want ik ken Groningen op mijn broekzak.

Twee uitdrukkingen met dezelfde betekenis: *iets op zijn duimpje kennen* en *iets als zijn broekzak kennen*, 'het heel goed kennen', zijn hier door elkaar gehusseld.

ergens geen brood van gegeten hebben

Als je ergens geen verstand van hebt, kun je zeggen dat je *er geen kaas van gegeten hebt*, maar deze spreker zag *daar geen brood in*.

als zoete broodjes over de toonbank gaan

Aldus het *Noordhollands Dagblad*. Als iets goed verkoopt, kun je zeggen dat iets *als warme broodjes over de toonbank gaat*, en dat lukt vast het best als je *zoete broodjes bakt*, 'zegt wat de ander graag hoort'.

de brui erbij neerleggen

Wat een *brui* precies is, is nauwelijks te omschrijven, maar in ieder geval is het geen voorwerp dat je kunt oppakken en neerleggen. Het moet zijn: *er de brui aan geven*, en dat betekent hetzelfde als *het bijltje erbij neer neerleggen*, namelijk 'het opgeven'.

de bui niet zien zitten

Hij ziet de bui al hangen dat hij *het niet ziet zitten* – profetisch tiepje dus.

Byzantijnse begripsverwarring

In redeneringen staat *byzantijs* voor 'kleingeestig', en als je dan ook nog eens door elkaar praat, is de kans op een *babylonische spraakverwarring* levensgroot aanwezig.

in castratie gaan

De veroordeelde ging in castratie tegen het vonnis.

Nu kan de rechtbank veel opleggen, maar castratie ...? Vragen om vernietiging van een vonnis heet *in cassatie gaan*.

het episch centrum

De vereniging beschouwde zichzelf als het episch centrum van de vrijdenkers.

Deze dichterlijke verwarring wordt zelfs in de geleerdste geschriften aangetroffen. *Episch* betekent 'volgens de epiek', zoals in *epische poëzie*. De bedoelde term is veel aardser: het *epicentrum* is het centrum van een aardbeving, en figuurlijk het middelpunt van iets.

zijn charmes in de wind gooien

Moet je *al je charmes in de strijd gooien* om er ongestraft mee weg te komen dat je een advies *in de wind slaat*?

een visuele cirkel

Veel cirkels zijn wel zichtbaar, dus visueel, maar een *vici-euze cirkel* of 'cirkelredenering' is dat niet.

conform il faut

Klinkt het niet vreselijk chic, dat Frans? Jammer dat de spreker direct door de mand valt met deze mengelmoes. *Conform* betekent 'in overeenstemming met' en *il faut* is 'het hoort'. Samen vormen ze in het Nederlands een goedlopende zin: 'zoals het hoort'. Maar dat is niet *comme il faut*, zoals de Fransman zou zeggen.

zijn congé geven om weg te gaan

Het bestuur heeft me mijn congé gegeven om weg te gaan.

CDA-politicus **Wim Mateman** werd *zijn congé* gegeven, 'werd ontslagen', maar hij was daar zo van onder de indruk, dat hij ter bevestiging toevoegde *om weg te gaan*.

ergens de consequenties van betalen

Oud-voetballer **Johan Cruijff** voelde de bui al hangen: *ergens de prijs voor moeten betalen en de consequenties moeten dragen*, het is één pot nat, betalen moet je toch.

contributieriem

Volgens de monteur moet de contributieriem van mijn auto worden vervangen.

Ach, al die ingewikkelde woorden ook ... Als je je *contributie* nu maar betaalt, komt de pechdienst vanzelf als je met een kapotte *distributieriem* langs de kant van de weg staat.

een copuleuze maaltijd

Lekker en uitgebreid eten, dus *copieus*, doe je meestal samen met een ander. Misschien dat er na die maaltijd nog meer volgt, althans, als men beiden *copuleus* is, dus in is voor de *copulatie* 'seksuele gemeenschap'.

coryfee hebben

Een *coryfee* is iemand die ergens in uitblinkt, maar of die ook werk doet dat als een *corvee* wordt ervaren ...?

een courgette reserveren

De spoorwegen worden regelmatig geconfronteerd met reizigers die een overnachting in een enorm stuk groente willen boeken. De slaaptrein is echter niet uitgerust met *courgettes*, maar met *couchettes*.

opgroeien voor dag en dauw

Een *slip of the tongue*. De combinatie *voor ... en ...* komt niet alleen voor in de uitdrukking *voor dag en dauw*, 'heel vroeg in de morgen', maar ook in *opgroeien voor galg en rad*, 'opgroeien tot een misdadiger'.

zich er met een leien dakje van afmaken

Twee keer lezen. Nee, het klopt echt niet! *Het gaat van een leien dakje*, 'het gaat heel gemakkelijk', is verstrengeld geraakt met *zich er met een jantje-van-leiden van afmaken*, 'er niet veel aan doen'.

postnatale depressie

Het is een ernstige zaak als je na de bevalling lijdt aan een *postnatale depressie*, vast veel ernstiger dan een *postnatale*. Hoewel, we weten natuurlijk niet wat er pre-anaal of anaal is gebeurd en wat de gevolgen daarvan zijn ...

niemand de deur weigeren

Een tussengeval, zo dacht Noraly Beyer van het NOS-journaal. *Iemand de deur wijzen*, 'laten weten dat hij moet weggaan', zou niet nodig zijn als je hem de *toegang had geweigerd*. Maar wat was het nu?

dat is niet tegen dobermannsoren gezegd

Dobermannsoren zijn de oren van een dobermannpincher. Met de oren van die hond is niets mis, maar ze klinken wel bijna hetzelfde als *dovemansoren*. *Dat is niet tegen dovemansoren gezegd* betekent 'dat vindt veel bijval'.

er zijn tientallen doden omgekomen

Het radionieuws van de VRT liet mensen tweemaal sterven: ze waren al dood en kwamen nog om ook.

dat was de laatste druppel die me overhaalde

Hij was de laatste druppel die me overhaalde en me ertoe deed besluiten te verhuizen.

In een radio-interview vertelde tafeltennisicoon **Bettine Vriesekoop** dat haar geliefde degene was die haar overhaalde om naar Amsterdam te verhuizen. Blijkbaar was zijn pleidooi *de druppel die de emmer deed overlopen*, 'de uiteindelijke aanleiding voor een uitbarsting die er al een tijdje aan zat te komen' – alsof verhuizen naar Amsterdam een straf is ...

dat is de druppel die geel brengt

Druppels kunnen nog meer teweegbrengen. Voetbalverslaggever **Eddy Poelman** constateerde dat een voetballer één overtreding te veel maakte. *Dat was de druppel die de emmer deed overlopen* en de speler *geel* opleverde. Nog één overtreding erbij en de hij kan in de kantine gaan zitten met een glas vol gele druppels.

de duimen aanschroeven

Vertel op! Schroef je 's ochtends voordat je je kleren aantrekt de duimen aan? Of moeten we *de duimschroeven aandraaien* om daarachter te komen?

een duit in de pap brokkelen

Voor de goede verstaander een verhaspeling in drievoud. *Een duit in het zakje doen* betekent 'een bijdrage leveren aan een discussie', en *iets in de pap te brokken hebben* is 'invloed hebben'. Die laatste uitdrukking is Vlaams. In Nederland zegt men *iets in de melk te brokkelen hebben*.

ergens dunnetjes op wijzen

Niet ferm of krachtig – dat idee was blijven hangen, maar toch moet iemand *er fijntjes op wijzen* dat *dunnetjes* in een andere uitdrukking thuishoort: *het nog eens dunnetjes overdoen*, 'het nog een keer doen'.

in duplo staan

Eigenlijk een treffende omschrijving van wat er gaande is: *in duplo* is 'in tweevoud' en als je *in dubio staat*, twijfel je. En dan kun je natuurlijk geen keuze maken uit deze twee mogelijkheden.

een duveltje-uit-de-hoge-hoed

Iemand die plots verschijnt, kun je een *duveltje-uit-eendoosje* noemen, en misschien ligt daar wel enige tovenarij aan ten grondslag, zodat vermenging met *iets uit de hoge hoed toveren* helemaal zo gek nog niet is.

de meest voor de hand liggende dwarsstraat

Ik noem maar een dwarsstraat zeg je als je iets willekeurig zegt. Bij *de meest voor de hand liggende dwarsstraat* gaat die willekeur totaal verloren.

zich voelen als een eend in een vreemd pakhuis

Ik voel me een eend in een vreemd pakhuis.

Zo drukte **Henk ten Cate** zijn gevoelens uit tijdens een persconferentie. De Ajaxtrainer voelde zich dermate slecht op zijn gemak, dat hij de *kat* die in een *vreemd pakhuis* loopt, verwarde met de *vreemde eend* die zich doorgaans *in de bijt* ophoudt.

als eerste voorop staan

Zanger **Gordon** is een haantje de voorste. Hij wil de eerste zijn, vóór ieder ander, en staat het liefst voorop, op de eerste plaats. Want vele eersten ...

het ei opnieuw uitvinden

Is het ei dan ooit uitgevonden en was het er dus eerder dan de kip? Verhaspeling van *het wiel opnieuw uitvinden*, 'iets bedenken wat allang is bedacht', en *het ei van Columbus*, 'een eenvoudige, maar slim bedachte oplossing'.

op het ei van Columbus broeden

Het ei van Columbus is dus een eenvoudige oplossing voor een probleem, maar als dat wordt verhaspeld met *op iets zitten te broeden*, 'over iets nadenken', wordt het dan juist niet ingewikkelder?

het ei van Columbo

Het ei van Columbus stelt vaker mensen voor problemen, want wat heeft Columbus met eenvoudige, slim bedachte oplossingen te maken? Zijn plaats kan beter worden ingenomen door de sjofele speurneus inspecteur *Columbo* uit de gelijknamige serie.

iemand als een rauw ei op de kop vallen

Dat valt me rauw op het dak betekent 'dat komt als een onaangename verrassing'. Een rauw ei op je kop is daar een treffend voorbeeld van.

met een ei onder zijn ziel lopen

Wat doet dat ei nu toch in deze verhaspeling? Als je *met je ziel onder je arm loopt*, weet je niet wat je moet doen, maar dat *ei* dan? Of *kun je dat ei niet kwijt*, 'aan bod laten komen'?

zijn ei spuwen

Nog steeds moet iemand *zijn ei kwijt*, en het is niet mis wat hij te berde wil brengen, want eigenlijk wil hij *zijn gal spuwen*, 'zijn ongenoegen uiten'.

met de gebakken eieren zitten

Wie *met de gebakken peren zit*, is behoorlijk in de aap gelogeerd. Maar wie bakt er vandaag de dag nog peren? *Eieren* lijken een veel voor de hand liggender alternatief.

het is niet allemaal eierkoek

Voor wie Nederlands leert, zijn uitdrukkingen erg lastig. Heb je net het typisch Nederlandse woord *eierkoek* geleerd, schiet iedereen in de lach als je het gebruikt in de uitdrukking *het is niet allemaal koek en ei*.

aan het rechte eind trekken

Dooreenhaling van *het bij het rechte eind hebben*, 'gelijk hebben', en *aan het langste eind trekken*, 'het beste af zijn'. Als je gelijk hebt, ben je kennelijk het beste af.

goed beslagen ten eis komen

Om goed beslagen ten eis te komen, werkte de advocaat tot diep in de nacht door.

Iemand die *goed beslagen ten ijs komt*, heeft zich goed voorbereid, zoals een paard dat goed hoefbeslag heeft gekregen om niet uit te glijden op het ijs. Dat heeft niets te maken met de *eis* in een rechtszaak.

een eitje van een fluit

Postbode Siemen haalt in televisieserie *Zaai* met het grootste gemak twee uitdrukkingen door elkaar die allebei 'heel gemakkelijk' betekenen: *een fluitje van een cent* en *dat is een eitje*.

de emmer is vol

De maat is vol, 'de grens is bereikt', gaat een verbintenis aan met *dat is de druppel die de emmer doet overlopen*, 'de uiteindelijke aanleiding voor een uitbarsting die er al een tijdje aan zat te komen'.

alle ernst op een stokje

Presentator Matthijs van Nieuwkerk raakte in *De wereld draait door* verstrikt in de uitdrukking *alle gekheid op een stokje* en de betekenis ervan: 'nu weer even ernstig', toen hij zijn gasten tot de orde wilde roepen.

zo bang als een ezel

Ezels staan niet bekend als bang, maar – onterecht – als dom. Toch kunnen we er begrip voor opbrengen dat iemand die het Nederlands niet als moedertaal heeft, niet direct op het woord *wezel* kan komen en zich daarom behelpt met een woord dat daarop rijmt.

iemand de feiten op de neus drukken

De feiten werden ons op de neus gedrukt!

Normaal word je met je neus op de feiten gedrukt, maar een Vitessevoetballer ervoer dat anders, vertelde hij in *Studio Sport*.

de fiets opnieuw uitvinden

Als je iets doet of zegt wat eerder al is gedaan of gezegd, en dat zo erg voor de hand ligt dat *het wiel opnieuw uitvinden* tekortschiet, dan kun je natuurlijk altijd een vervoermiddel inzetten met meer dan één wiel.

iets tot in de fingerspitzen beheersen

Een *fingerspitzengefühl* is een 'goed gevoel voor wat te doen in een zekere situatie', daarnaast kun je iets *tot in de puntjes beheersen* en bestaat er ook nog *tot in de toppen van je vingers*, 'helemaal'.

flauw uit de bocht komen

Het is *flauw uit de hoek komen*, 'een flauwe grap maken', en *dat is ... in de bocht*, 'dat is een rare actie van ...' Hier versterken die twee elkaar.

geef mijn portie maar aan Flipper

Geef mijn portie maar aan Fikkie luidt de uitdrukking, die betekent 'daar heb ik geen zin in'. Er zijn weliswaar meer hondjes die Fikkie heten, maar die zijn niet zo bekend als *tv-personality* Flipper, de dolfin uit de jeugdserie.

een frigidaire vrouw

Een *frigidaire* is een koelkast, en koelkasten zijn koud, althans aan de binnenkant. Een vrouw die niet zo geïnteresseerd is in seks, wordt wel *koud* genoemd en daarnaast ook *frigide*.

fusillerende bedrijven

KLM en Air France gaan fusilleren.

Het *fuseren* van KLM en Air France bleek een succes te zijn. Als zij evenveel succes hebben met het *fusilleren* van hun passagiers, zal ongetwijfeld (of hopelijk?) de wet van de remmende voorsprong in werking treden.

een braakliggend gat in de markt

Een gat in de markt wil zeggen dat er behoefte is aan een nieuw product; *een braakliggend terrein* houdt in dat iets onbenut wordt gelaten. Maar of deze verhaspeling goed in de markt ligt?

ergens geboren en opgetogen zijn

Als je *ergens geboren en getogen bent* ben je er ter wereld gebracht en opgegroeid. En daar kun je natuurlijk best *opgetogen* over zijn, 'ontzettend blij'.

iets niet achter iemand gedacht hebben

Heeft hij een boek geschreven? Dat had ik niet achter hem gedacht!

Wanneer je iets niet van iemand verwacht had, kun je zeggen: *dat had ik niet achter hem gezocht*, of: *dat had ik niet van hem gedacht*. Maar iets achter iemand denken, nee, dat is het paard achter de wagen spannen.

van onbespoten gedrag zijn

Onbespoten wil zeggen dat er geen insecticiden aan te pas zijn gekomen, dus dat het milieu niet onnodig belast is. *Van onbesproken gedrag zijn* betekent 'onberispelijk'.

iemands geduld op de som proeven

Een Surinaamse vermenging van twee beproevingen: *iemands geduld op de proef stellen*, 'veel van zijn geduld vergen', en *de proef op de som nemen*, 'nagaan of iets werkelijk waar is'.

als gegoten komen

Wie *als geroepen komt*, komt precies op het juiste moment. En een kledingstuk dat *als gegoten zit*, heeft precies de juiste maat. Tweemaal 'precies het juiste' levert echter in dit geval helaas precies het verkeerde op.

er moet geld op de plank komen

Verwarring van een uitdrukking met de betekenis ervan. *Er moet brood op de plank komen* betekent dat er *geld* verdiend moet worden.

iemand de genadesteek toebrengen

Prodi wil Berlusconi de genadesteek toebrengen.

Het is Prodi gelukt, maar hij wilde nogal wat: *de doodsteek geven*, 'de vernietigende slag', en tegelijk *de genadeslag toebrengen*, 'de beslissende slag'.

iemand op zijn gerust stellen

Oud-voetballer John de Wolf was de kalmte zelve toen hij *iemand op zijn gemak stellen* en *iemand geruststellen* door elkaar husselde.

een gevleugeld gezegde

Volgens auteur Peter van der Geer heb je dus iets wat *gezegdes* en *ge vleugelde woorden* overstijgt – ook met vleugels dus?

dat staat geen gezicht

Dat staat niet, dus *is geen gezicht*. En dat geldt ook voor deze vermenging.

logisch als glas

Als wij de bal hebben, kunnen hun niet scoren, da's logisch als glas.

De man die inmiddels bijna beroemder is als taalgebruiker dan als voetballer, Johan Crujff, had hier een een-tweetje nodig om te vertellen hoe waar het was: *helder als glas*, 'zeer helder', en *logisch*, 'vanzelfsprekend'.

God mag hem op zijn blote handjes danken

Mogen wij stervelingen doorgaans *God op onze blote knietjes danken* als iets goed is afgelopen, hier lijkt de Schepper zelf de dankbare partij die de blote handen vroom vouwt en ... erop gaat zitten?

iets niet over zijn gras laten groeien

Dat laat ik niet over mijn gras groeien!

Een verontwaardigde uitroep van iemand die *iets niet over zijn kant laat gaan*, dus het niet ongestraft laat gebeuren, en *er geen gras over laat groeien* om daar actie tegen te ondernemen.

iemand het gras uit de mond maaien

Iemand die een ander *nét* voor is met iets, *maait hem het gras voor de voeten weg*. En als hij precies zegt wat die ander had willen zeggen, *haalt hij hem de woorden uit de mond*.

de grens hoog leggen

Wie *zijn grenzen wil verleggen* en dus beter wil presteren dan hij ooit heeft gedaan, moet *de lat hoog leggen*, 'hoge eisen stellen'.

zich groen en geil ergeren

Geen flauwe grap, maar een onbedoelde verspreking van iemand die het Nederlands nog niet helemaal machtig was, en er geen idee van had dat het betekenisverschil tussen *geel* en *geil* nogal groot is.

groen achter de oren zijn

Groen staat voor 'jong' en samen met *nog nat achter de oren zijn* of *nog niet droog achter de oren zijn*, 'zeer onervaren zijn', maakt het iemand kennelijk *nóg* jonger en onervarener.

geen haan op mijn hoofd die ernaar kraait

Geen haan op mijn hoofd die eraan denkt, 'ik peins er niet over', en *daar kraait geen haan naar*, 'niemand zal er iets van merken'. De *haar* werd een *haan* en ineens klonk de rest ook logisch ... Voor wie zich geen denkende haren en wel kraaiende hanen kan voorstellen.

geen haar op mijn hoofd dat daarvan gedroomd had

Schaatskampioene Marianne Timmer was dolblij met haar olympische titels. Zelf had ze er *nooit van durven dromen*, en ook het haar op haar hoofd had zich niet aan zulke gedurfde bespiegelingen gewaagd. Of was ze in de war met *geen haar op mijn hoofd die daaraan denkt*, 'ik peins er niet over'?

op een haar na iedereen

Dit is geen serieus boek, dat ziet op een haar na iedereen.

Dit is *op een haar na*, 'net niet', een goede uitdrukking. Helaas, een beetje verkeerd is ook niet goed.

de handen uit de mouwen stropen

Er was iets met mouwen en met doorwerken, maar hoe zat het ook alweer? *De handen uit de mouwen steken* betekent 'stevig doorwerken', en *de mouwen opstropen* is 'zich klaarmaken voor een flinke klus'.

met handen en voeten in het haar zitten

Als je *met de handen in het haar zit*, ben je radeloos en weet je niet meer hoe het verder moet. En wie *met handen en voeten gebonden is*, is niet bij machte om iets te doen. Een combinatie daarvan is alleen voor acrobaten en jonge turnstertjes haalbaar.

het handigst uitkomen

Redacteur **Stephanie Cornelisse** zal niet gauw *dat is handig* en *dat komt het best uit* door elkaar husselen, maar haar omgeving heeft daar minder moeite mee.

met zachte handschoen aanpakken

Met zachte hand in de handschoenen, en dan *met fluwelen handschoenen aanpakken*, voorzichtiger kon Groen-Linkser **Marijke Vos** het niet maken. Ook niet leuker.

de handschoen in de ring gooien

Als je iets opgeeft, kun je zeggen dat je, net als een bokser, *de handdoek in de ring gooit*. Maar als je dat verwacht *met iemand de handschoen toewerpen* 'hem uitdagen' dan klinkt dat toch op z'n minst twijfelend.

met hang- en vliegwerk

Het was een hele klus om het *hang-en-sluitwerk* van de ramen en deuren te bevestigen, maar met veel *kunst- en vliegwerk* is het toch *met hangen er wurgen* gelukt.

nog meer hete hangijzers in het vuur hebben

De *Steenwijker Courant* toont een sterk staaltje verhaspelkunst door *nog meer ijzers in het vuur hebben*, 'meer mogelijkheden hebben', te vermengen met *een heet hangijzer*, 'een heikel punt'.

de hete hangijzers uit het vuur halen

Saskia Dekkers, verslaggeefster van het NOS-journaal, kon er ook wat van: ze *had* niet *nog meer ijzers in het vuur*, maar *hete hangijzers*. En die werden eruit gehaald zoals je *voor iemand de kastanjes uit het vuur haalt*. Wat zou ze nu toch bedoeld hebben?

met de haren in het hoofd zitten

Wie zich geen raad meer weet *zit met de handen in het haar*. Maar hulp vragen? *Geen haar op zijn hoofd die eraan denkt!*

met hart en nieren

Hij is een Fransman met hart en nieren.

Zo omschreef de tv-commentator van de WK-wedstrijd Frankrijk-Togo een Franse speler die vol overgave de Marseillaise meezong. Maar dat is evident: een Fransman zonder hart en nieren is een dode Fransman. Goed is *in hart en nieren*.

ergens zijn hart aan openhalen

Je hart aan iets ophalen, 'ervan genieten', is een stuk aangenamer dan deze verhaspeling, die op de EHBO-post dreigt te eindigen.

iets hartelijks lusten

Iedereen lust wel iets *hartigs*, 'stevigs', op z'n tijd, en dat kan best *hartelijk*, 'met warmte, welgemeend', worden aangereikt.

heetgeblakerd zijn

Geblakerd wil zeggen dat de oppervlakte is verbrand, en dat doet denken aan *snel aangebrand zijn*, 'ongeduldig en driftig zijn'. *Heetgebakerd zijn* betekent dat ook, maar heeft niets met verbranding te maken.

heg en steg klagen

De vertrouwde combinatie van *heg* en *steg* uit de uitdrukking *heg noch steg weten*, 'de weg niet weten', neemt de plaats in van een ander duo in *steen en been klagen*. Misschien omdat *heg en steg* de klaaglijke klanken heeft van *och en ach* ...

van heide en verre

VVD-politica Laetitia Griftith verslikte zich in *Nova* in de uitdrukking van *heinde en verre*, en verving het ouderwetse, onbekende woord *heinde*, 'dichtbij', door het bekendere woord *heide*, dat doet denken aan 'ver weg'.

een zwakke hiel vinden

Hij had eindelijk haar zwakke hiel gevonden.

En gaf haar een wandelstok? Hij bedoelt natuurlijk *een zwakke plek*, 'gevoelig punt', óf *achilleshiel*, 'kwetsbare plek'.

goed op je hoeden passen

Je kunt als darter niet genoeg *op je hoede zijn*, volgens Raymond van Barneveld, want voor je het weet, gaan ze er met je hoeden vandoor. *Oppassen* dus!

iemand onder je hoedje nemen

Veilig samen onder een hoedje, dat voelt zorgzaam. *Iemand onder je hoede nemen*, 'in bescherming nemen', is veel afstandelijker. Of zou de spreker die net Nederlands heeft geleerd echt iets heel anders bedoelen?

uit de hoek schieten

Iemand kan vreemd, grappig of aardig *uit de hoek komen*, maar als hij *uit zijn slof schiet*, berg je dan maar!

als door een hond gebeten

Het gebeurt in de Lage Landen niet vaak dat je door een slang wordt gebeten – een hond is een meer voor de hand liggende verdachte. Toch is de juiste uitdrukking *als door een adder gebeten*, 'fel'.

je moet geen blaffende honden wakker maken

Blaffende honden bijten niet, 'iemand die dreigt doet meestal niets', maar al blaffend kunnen ze kennelijk wel slapen. Omdat *je geen slapende honden wakker moet maken*, 'niet de aandacht moet vestigen op iets wat je verborgen wilt houden', maar snel op kousenvoeten verder naar de volgende verhaspeling.

slapende honden bijten niet

Het blijft lastig met de al dan niet slapende, blaffende of bijtende honden. Het is in ieder geval zo dat een hond die slaapt niet gauw zal bijten; dit is opnieuw een vermenging van *blaffende honden bijten niet* en *je moet geen slapende honden wakker maken*.

daar kraait geen hond naar

Het kan dus nóg maller. De betekenis van *geen slapende honden wakker maken* lijkt erg op die van *daar kraait geen haan naar*, 'dat heeft niemand door'. Vandaar deze merkwaardig kraaiende hond.

er is geen uitgestorven hond te zien

Als het ergens *uitgestorven* is, dan is *er geen hond te zien*. En al helemaal niet als die niet-aanwezige hond ook nog eens blijkt te zijn uitgestorven.

ergens een zwaar hoofd in zien

Drie uitdrukkingen worden hier met elkaar vermengd: *ergens een hard hoofd in hebben* en *ergens geen heil in zien*, die beide betekenen dat je niet veel goeds verwacht, en *er is zwaar weer op komst*, 'er komen moeilijke tijden aan'.

te veel hooi op zijn schouders nemen

Het zou een goede beeldspraak kunnen zijn, maar toch is het een vermenging van twee andere uitdrukkingen: *te veel hooi op zijn vork nemen*, 'te veel werk op zich nemen', en *er rust een zware last op zijn schouders*, 'hij heeft een zware taak'.

dat steekt geen hout

Deze ambachtelijke verspreking *snijdt geen hout*, kortom: het is onzin. Daar zijn geen *steekhoudende* argumenten tegen opgewassen.

tegen het zere huisje schoppen

Tegen heilige huisjes schoppen, 'gevestigde meningen aanvallen', dat is de juiste uitdrukking. En dat kan *tegen het zere been zijn*: 'een gevoelig punt raken'. Maar *zere huisjes*? Nee, die moeten nog worden uitgevonden.

goed bewapend ten ijs komen

Militairen in Afghanistan komen minder goed bewapend ten ijs.

Meende een briefschrijver in de *Leeuwarder Courant*. Of er in Afghanistan nu ijs ligt of niet, te hopen valt dat de militairen *goed beslagen ten ijs komen*, 'goed voorbereid'.

dun als ijs

De hele argumentatie is zo dun als ijs.

Bij het debat over het Nederlandschap van Ayaan Hirsi Ali, verwarde politiek-commentator **Ferry Mingelen** (*flinter*) *dun bewijs*, 'ongeloofwaardig', en *niet over één nacht ijs gaan*, 'zeker zijn in wat je doet'. Hij probeerde het weg te lachen, maar te laat voor dit boek.

iemand ergens mee imiteren

Met die boksbeugel imiteer je me echt niet hoor.

Hebben we hier te maken met een na-aper, of gaat het om *intimideren*, 'bang maken'?

een improvisatorisch toilet

In een verhuisprogramma van de Tros moest een nood-toilet worden gemaakt. Maar *provisorisch*, 'voorlopig', en *improviseren*, 'iets op hetzelfde moment bedenken', lijken zoveel op elkaar, dat de klussers er een nieuw woord van knutselden: *improvisatorisch*.

iets insemineren

Insemineer jij dat ik de taal verkracht? Hoe durf je!

Insemineren is het kunstmatig inbrengen van zaadcellen. Van verkrachtig is daarbij geen sprake, dat is niet meer dan een *insinuatie*, 'verdachtmaking'. Hoe durf je!

kunstmatige insinuatie

Een *insinuatie* is, zoals hiervoor al staat, een verdacht-making, en dat zou je *kunstmatig* kunnen noemen. Maar een artificiële bevruchting heet toch echt *kunstmatige inseminatie*.

jacquet hebben

Volgens presentator **Mart Smeets** had de bijnaam *dromer* voor wielrenner Freire wel *jacquet*. Van een man die meestal een gebreide trui draagt, verwacht je toch niet dat hij vaak denkt aan zo'n kledingstuk. Maar het geeft hem wel wat *cachet*, 'distinctie'.

voor Jan met de korte lul staan

Het was zo goed bedoeld: *voor Jan Lul staan* was te grof, dus dat werd *Jan met de korte achternaam*. Maar waar het hart vol van is ... En zo stond Jan alsnog mooi voor schut.

de Jan in de straat

Dit is voor de Jan in de straat niet te volgen.

Een Vlaamse briefschrijver vond iets zo onnodig ingewikkeld voor de doorsneeburger, dat hij *Jan met de pet*, 'de eenvoudige burger', verhaspelde met *de man in de straat*, een vertaling van *the man in the street*, 'de gewone man'. Alsof dat zo duidelijk is.

iets aan de kaak nagelen

Een overdreven wrede aanpak. Je kunt misstanden *aan de kaak stellen*, 'er de aandacht op vestigen', en in één moeite door de dader *aan de schandpaal nagelen*, 'zijn fouten openbaar maken'. Dat is al pijnlijk genoeg ...

aan de kaak voelen

Was het nu iets met kaken of met tanden? *Aan de tand voelen* betekent 'ondervragen'. Als je iemand aan de tand voelt, kun je soms iets *aan de kaak stellen*, dat dan weer wel.

ergens geen kaas van kunnen maken

Auteur Heidi Aalbrecht haalde jarenlang verschillende etenswaren door elkaar: *ergens geen chocola van kunnen maken*, 'er niets van begrijpen', en *ergens geen kaas van hebben gegeten*, 'er geen verstand van hebben'.

er moet kaas op de plank komen

Er moet brood op de plank komen, 'er moet geld worden verdiend', wordt verward met zich de kaas niet van het brood laten eten, 'zich niets laten afnemen'. Misschien met de gedachte aan een goed belegde boterham verdienen, 'veel verdienen'.

zich de kaas niet voor de voeten weg laten maaïen

Zich de kaas niet van het brood laten eten lijkt best op iemand het gras voor de voeten wegmaaïen: 'iemand net te snel af zijn'.

geen kaas van zaken hebben gegeten

Als je ergens geen kaas van hebt gegeten, heb je geen verstand van zaken. Wie die twee zaken door elkaar haalt, kan er blijkbaar helemaal geen chocola meer van maken.

als het kalf leert zwemmen, dempt men de put

CDA-wethouder **Wim de Bock** ervaart dat problemen pas worden opgelost als ze zichzelf al hebben opgelost. Dat is voor het kalf aanzienlijk beter dan het oorspronkelijke spreekwoord: *als het kalf verdrongen is, dempt men de put*, 'problemen worden pas opgelost als het te laat is'.

tot het onderste in de kan gaan

Dit gaat vast over types die *tot het uiterste gaan* en daarbij altijd *het onderste uit de kan halen*, 'alles willen hebben'.

wie het onderste uit de kan wil, krijgt het deksel op zijn lid

Deze pijnlijke ervaring is te verklaren doordat het spreekwoord twee woorden voor *deksel* kent. *Wie het onderste uit de kan wil*, kan niet alleen *het deksel* maar ook *het lid op de neus krijgen*. Op de neus dus, niet op het lid. Maar, zeggen de Duitsers, *an der Nase eines Mannes erkennt man seinen Johannes ...*

de kanalen kennen die je moet bewandelen

Kanalen zijn uitermate slecht te bewandelen, maar *de goede kanalen kennen* wil wél helpen bij het vinden van *de weg die je moet bewandelen*.

dat slaat kant noch wal

Dat slaat nergens op wordt vermengd met *dat raakt kant noch wal*, 'dat is onzin'. En dat *slaat dus als een tang op een varken*.

kant noch wal hebben om op te staan

Hier valt de spreker in de kuil die hij zelf heeft gegraven: het *raakt kant noch wal* wat hij zegt, en hij heeft daarom *geen poot om op te staan*.

de kar dragen

Hij kan de kar niet alleen dragen.

Zo meldde voetbaltrainer **Aad de Mos** in *De Wedstrijden*. Allicht is het een te zware opgave om de kar te dragen. *De kar trekken*, 'het zware werk doen', is al inspannend genoeg, zeker als je *een zware last op je schouders* moet dragen.

tussen het kastje en de muur belanden

Iemand van het kastje naar de muur sturen, 'hem van de een naar de ander sturen zonder succes', en *tussen wal en schip vallen*, 'nergens bij horen', drukken beide iets uitzichtloos uit. De verhaspeling van die twee versterkt dat troosteloze gevoel.

eruitzien als een bezopen kat

Eruitzien als een verzopen kat betekent 'doorweekt zijn'. Hoe een bezopen kat eruitziet, is weer een heel andere vraag ...

de kat uit de boom zeiken

Rijmpje op de bekende uitdrukking *de kat uit de boom kijken*, 'een afwachthende houding aannemen'. Hier wordt een actievere houding aangenomen: de kat wordt met een ferme straal naar beneden gespoten. Of misschien ook wel figuurlijk bedoeld: zo zeuren dat de kat vanzelf uit de boom komt.

naar de kat in de boom kijken

Werd de kat in de vorige verhaspeling ruw uit de boom gewenst, in deze wordt juist een passieve houding aangenomen, en dat past beter bij *de kat uit de boom kijken*.

zich knijpen als een oude kat in het donker

De kat in het donker knijpen betekent 'schijnheilig zijn' en '*m knijpen als een ouwe dief*' 'angstig'. We hebben blijkbaar te maken met iemand die doet alsof hij bang is.

daar komt de kat uit de zak

Verwarring van *daar komt de aap uit de mouw*, 'daar komt het verborgen motief tevoorschijn', en *een kat in de zak kopen*, 'een miskoop doen'. Je kunt het je voorstellen als uitroep van iemand die is opgelicht bij een aankoop.

dat is de kers op de kroon

De kers op de taart en *de kroon op het werk* zijn beide datgene wat maakt dat iets helemaal áf is. Maar het kan dus nog glorieuzer!

roken als een ketting

Iemand die de smerige gewoonte heeft om sigaret na sigaret op te steken, wordt een *kettingroker* genoemd, maar toch rookt hij niet als een *ketting*, maar als een *ketter*.

met het kind ook het hele badwater weggooien

Parlementair journalist **Frits Wester** voelde zich zichtbaar ongemakkelijk, maar kon toch niet ontdekken wat hij precies verkeerd zei. Wij wel, het moet zijn: *het kind met het badwater weggooien*, 'te veel wegdoen, waardoor ook het goede verloren gaat'. In de omgekeerde versie van Wester wordt betreurd dat met het goede (het kind) ook het slechte (het badwater) wordt weggegooid.

het kind met de doofpot weggooien

Verwarrende vermenging van *het kind met het badwater weggooien* uit de vorige verhaspeling, en *iets in de doofpot stoppen*, 'ervoor zorgen dat er niet meer over gesproken wordt'. Samen een doofpotaffaire waarbij ook de positieve punten worden verzwegen?

er is een kind in de kabel

Het woord *kink* wordt niet zo veel meer gebruikt – haast uitsluitend in de uitdrukking *er is een kink in de kabel*, 'er is een onverwachte belemmering'. Het onbekende woord is hier vervangen door *kind* – een alledaags woord, maar of het de begrijpelijkheid van de uitdrukking ten goede komt ...?

dat is geen kinnesinne

Het is geen sinecure, 'niet gemakkelijk', om geen *kinnesinne te hebben*, 'jaloers te zijn', op degene die deze verhaspeling maakte.

met de kippen naar bed gaan

De vermenging van *met de kippen op stok gaan* en de betekenis ervan, 'vroeg naar bed gaan', levert taferelen op die niet geschikt zijn voor al te jeugdige lezertjes.

er is geen kip te doen

Er is geen kip te zien én er is niets te doen. Erg saaie bedoening.

kip noch kraai hebben

Geen kip wil zeggen 'niemand', en als je *kind noch kraai hebt*, heb je niemand. En tweemaal niks blijft niks.

zich kipfris voelen

Als je zo *fris als een hoentje bent*, voel je je *kiplekker*.

het klappen van het bijltje kennen

Als je *vaker met dat bijltje hebt gehakt*, 'dat al meer hebt gedaan', zul je vast ook *het klappen van de zweep kennen*, 'er alles van weten'.

de klapper op de vuurpijl

Als klapper op de vuurpijl reist u naar Mali voor een heerlijke strandvakantie.

Verhaspeling van *de klap op de vuurpijl*, 'het beste effect, het mooiste', en *een klapper maken*, 'ergens groot voordeel mee behalen'.

met klem wachten

Met klem betekent 'met nadruk'. En nu kun je veel *met klem*, zoals aandringen, spreken of verzoeken, maar met nadruk wachten? Nee, dat gaat niet.

de klepel horen luiden, maar niet weten waar de klok hangt

Iemand die *de klok heeft horen luiden, maar niet weet waar de klepel hangt*, weet het fijne niet van de zaak. De maker van deze verhaspeling heeft de klok van het spreekwoord wel horen luiden, maar raakte toen de draad kwijt.

iets tegen de grote klok vertellen

Wanneer je iets geheim wilt houden, moet je het niet *aan de grote klok hangen*, dus het niet aan anderen vertellen. Maar of het vertellen tegen de klok kwaad kan ...?

staan als een klok

Een verhaspeling waaruit zo veel bewondering spreekt, dat *dat staat als een huis*, 'zit goed in elkaar', en *dat klinkt als een klok*, 'is niet mis', afzonderlijk tekortschoten.

iemand met een kluitje uit het riet slaan

Iemand uit het veld slaan betekent 'van zijn à propos brengen' en *iemand met een kluitje in het riet sturen* 'hem afschepen'. Is het in het riet of veld nu prettiger, of juist daarbuiten?

de fijne kneepjes tot in de vingertoppen beheersen

Auteur Peter van der Geer had kennelijk moeite om te kiezen tussen *de kneepjes kennen*, 'de finesses', *iets beheersen*, 'het in de hand hebben', *iets in de vingertoppen hebben*, 'het helemaal beheersen', en *tot in de vingertoppen*, 'door en door'. Dus dan maar alles door elkaar.

door de knoop heen bijten

De knoop doorhakken is 'rigoureuus een moeilijke beslissing nemen' en *door de zure appel heen bijten* betekent 'iets doen wat vervelend is, maar onvermijdelijk'. Samen zorgen ze voor een vervelende maar noodzakelijke beslissing.

er een knoop achter zetten

Op een gegeven moment moet je *de knoop doorhakken* en beslissen dat het klaar is. Dan kun je *er een punt achter zetten*.

op iets staan te kijken als een koe op een elektrieken draad

Een verhaspeling van het zuiverste Vlaamse water. Waar d'n Hollander al vreemd staat te kijken bij de zegswijze *op iets staan te kijken als een hond op een zieke koe*, weet de Vlaming dat daarmee 'heel dom of beteuterd staan te kijken' wordt bedoeld. En zo zal hij bij het horen van de *koe* en de *elektrieken draad* wel staan te kijken.

de koe bij de uiers vatten

Wie *koe* zegt denkt *uiers*. Desalniettemin is de uitdrukking *de koe bij de hoorns vatten*, 'iets flink aanpakken'. Overigens is het ook een misvatting dat een koe uiers heeft: één koe heeft één uier – en twee hoorns.

oude koeien uit de stal halen

Oude koeien mogen natuurlijk ook best naar buiten, maar de uitdrukking luidt *oude koeien uit de sloot halen*, 'vergeten zaken weer oprakelen'.

geijkte koek

Actrice **Halina Reijn** vond het maar *geijkte koek*. Kennelijk was het geen *gesneden koek* voor haar, 'had ze er moeite mee', of geen *oude koek*, 'al lang bekend', dat *geijkt* óók al inhoudt dat iets niet oorspronkelijk is.

iemand een koekje uit eigen doos geven

Uitgever **Ina Boer** vond *een sigaar uit eigen doos*, 'een geschenk waarvoor je zelf moet betalen', misschien te onsympathiek, en *iemand een koekje van eigen deeg geven*, 'met eigen argumenten bestrijden', wellicht te sterk.

inslaan als een kogel door de kerk

De kogel is door de kerk wil zeggen dat de beslissing is genomen en niet meer terug te draaien is. En dat kan uiteraard *inslaan als een bom* 'veel commotie teweegbrengen'.

het zijn niet alleen koks die lange tenen hebben

Staan koks erom bekend dat ze snel aangebrand zijn? Of wordt hier *het zijn niet allen koks die lange messen dragen* verward met *lange tenen hebben*? In ieder geval is het nooit goed om alleen op iemands uiterlijk af te gaan.

de kolen uit het vuur halen

Nu zijn het de bondgenoten die voor ons de kolen uit het vuur halen.

Merkte oud-politicus **Frits Bolkestein** op, waarbij hij *iemand de kastanjes uit het vuur laten halen*, 'iemand een vervelend klusje laten opknappen waar je zelf je handen niet aan wilt branden', nóg pijnlijker maakte door kastanjes te vervangen door (gloeïende) kolen.

twee konijnen in één klap

Vliegen, konijnen – één pot nat voor deze verspreker die Nederlands als tweede taal leert. Eén ferme klap en ... Toch ligt *twee vliegen in één klap* heel wat meer voor de hand (of voor de vliegenmepper?).

de kop in de kont gooien

Wie dat doet, is wel héél eigenwijs, en lenig bovendien. Doorgaans houdt men het bij *de kop in de wind gooien*, 'zijn eigen zin doen', en *de kont tegen de krib gooien*, 'dwars doen'.

zijn kop boven het maïsveld uitsteken

Als je *je kop boven het maïsveld uitsteekt*, wordt hij afgehakt, want niemand mag opvallen door bijzondere prestaties. Het beeld van een *maïsveld* is nóg sprekender. Je ziet het al voor je, een kop boven de wuivende halmen en een flitsende zeis ...

er met kop en schotel boven uitsteken

Dat moet natuurlijk zijn: *er met kop en schouders boven uitsteken*. Tenzij de spreker een kop en schotel boven zich uitsteekt om beter te zijn dan de rest.

er met kop en staart boven uitsteken

Kop en staart zijn een vast duo, maar níét in deze uitdrukking. Wie veel beter is dan de rest, *steekt er met kop en schouders boven uit*.

iets op de kop trommelen

Iets op de kop tikken? Zangeres Sandra Reemer maakte er muziek van toen ze die uitdrukking verwarde met *iedereen optrommelen*.

koppen met spijkers slaan

Wordt er met spijkers op hoofden geslagen, of gaat het om *spijkers met koppen slaan*, 'doortastend zijn'?

iemand kort kappen

Hij weidt altijd zo uit, de voorzitter zou hem eens kort moeten kappen.

In de kapsalon geen gek verzoek, maar hier een kortaan-gebonden vermenging van *iemand kort houden* en *iemand afkappen*.

zich kostelijk ergeren

Een oude aflevering van *The Flying Doctors* of het consumentenleed van *Kassa*, je ergeren kan best lekker zijn. Misschien daarom deze verhaspeling: we *amuseren ons kostelijk* met een beetje ergernis.

kostwinnaar

Zij is de kostwinnaar in dit huishouden.

In de ogen van roddelblad *Story* bestaat de wereld uit winnaars en verliezers. En zo wordt de eenvoudige *kost-winner* gepromoveerd tot *winnaar*.

daar is geen kruid tegen op te wassen

Burgemeester Ivo Opstelten leek kruiden te willen wassen om iets te bestrijden. Weet hij dan niet dat kruiden uit zichzelf *wassen*, 'groeien'? *Tegen* sommig onbegrip *is geen kruid gewassen*, daar is niets aan te doen.

de kruit in het lontvat gooien

De heer Herben heeft zelf de kruit in het lontvat gegoooid.

Aldus Hilbrand Nawijn in het NOS-journaal. Werden de korte lontjes van de LPF verzameld in een groot vat dat met wat kruit tot ontploffing werd gebracht, of bedoelde hij *de lont in het kruitvat steken*, 'de uitbarsting veroorzaken'?

al je kruit op tafel leggen

Al je kruit ineens verschieten is niet handig, dan heb je te vroeg je argumenten gebruikt en *leg je al je kaarten op tafel*, 'laat je alles zien wat je hebt'.

de kurk waar alles om draait

Verhaspeling van *de kurk waarop iets drijft*, 'dat waarzonder iets niet blijft bestaan', en *daar draait alles om*, 'dat is het middelpunt'.

er gaat een lampje bij me rinkelen

Rinkelt het lampje omdat het in scherven is gevallen, of is hier sprake van de verhaspeling van twee zegswijzen? *Er gaat een lampje bij me branden*, 'ik krijg een idee' en *dat doet geen belletje bij me rinkelen*, 'dat zegt me niets'.

dat werkt als een lap op een rode stier

Je hoeft je maar in één woordje te vergissen en meteen ziet het er komisch uit. *Dat werkt als een rode lap op een stier* betekent dat iets iemand woedend maakt. In de verhaspeling is de stier zelf rood van kwaadheid.

leven in de tent blazen

Maar liefst drie uitdrukkingen in één! *Leven in de brouwerij brengen*, 'vrolijkheid veroorzaken', *iets nieuw leven inblazen*, 'iets opnieuw in gang zetten' en *herrie in de tent* 'onrust'.

dwars door het rooie lint heen gaan

Soms is de woede zo groot, dat één uitdrukking niet genoeg is om er uiting aan te geven. In dat geval kun je *over de rooie gaan* en *door het lint gaan* samensmeden tot één grote uitbarsting.

aan iemands lippen liggen

De bewondering is zo groot dat *aan iemands lippen hangen*, 'ademloos luisteren' versterkt wordt met *aan iemands voeten liggen*, 'hem vereren'.

iemand naar de loef steken

Andere zebra's zullen hem naar de loef steken.

Aldus de ondertiteling van een natuurfilm op *Animal Planet*. Er wordt gestoken, maar hoe zat het ook alweer? *Iemand de loef afsteken* is 'hem overtreffen', evenals *iemand naar de kroon steken*.

het lood zakt hem in de schoenen

Met lood in de schoenen, 'met tegenzin', moest hij bekenen dat *de moed hem in de schoenen zonk*, 'hij alle moed verloor'.

de laatste loodjes erbij neerleggen

De laatste loodjes wegen het zwaarst, 'het laatste deel van een klus is het moeilijkst', daarom zou je in de verleiding komen om *het bijltje erbij neer te leggen*, 'het op te geven'. De laatste loodjes neerleggen is geen optie.

de laatste lootjes wegen het zwaarst

Ik heb een beetje moeite met de laatste lootjes.

Dat mailde een vermoeide auteur die de laatste hand legde aan haar boek. Natuurlijk dacht ze daarbij niet aan *lootjes* die je kunt kopen voor de loterij, maar aan *loodjes*, stukjes lood.

de loopplank uitrollen

Zie je het voor je, een plank die wordt uitgerold? Waarschijnlijk werd *de rode loper uitgerold* om iemand hartelijk welkom te heten.

er zit een luchtje onder het gras

Het addertje dat onder het gras schuilt in deze dooreenhaling, is dat er *een luchtje aan zit*. De 'verborgen moeilijkheid' is dus dat het 'niet helemaal in orde is'.

een tipje van de luier oplichten

Media-Hagenees **Sjaak Bral** wilde in een radio-interview met zijn radde Haagse tongval wel *een tipje van de luier oplichten* in plaats van *een tipje van de sluier*.

met een schone luier beginnen

De tijd dat met kalk op lesteen werd geschreven, ligt ver achter ons, maar vieze luiers zijn van alledag. Niet zo gek dus, deze verhaspeling van *met een schone lei beginnen*, 'een nieuw begin maken'.

iemand iets in de maag spitten

Iemand iets in de maag splitsen betekent 'hem ermee belasten'. *Ergens in spitten* wil zeggen dat je naarstig zoekt om iets te onthullen. Als dat dan maar niet de maaginhoud is.

een koude maandag

Zij heeft er een koude maandag gewerkt, en vertrok toen weer.

Een blauwe maandag, 'zeer kort', klinkt raadselachtig, *nog maar koud aanwezig zijn*, 'kort', is toch veel begrijpelijker?

maart pakt ze bij de staart, april bij de bil

Beweerde althans **Philip Freriks** in een NOS-journaal in april. Hij dacht vast aan *maart roert zijn staart* en *april doet wat hij wil* die beide aangeven dat de maand wisselvallig is.

tegen de mand lopen

Tegen de lamp lopen en *door de mand vallen*, 'betraapt worden', is pijnlijk, maar tegen de mand lopen ...? Nee, dat is ook geen pretje.

een mannetje op de kop timmeren

Sommige mensen hebben overal een *mannetje* voor – een handig autorepareermannetje, een schildermannetje en natuurlijk een timmermannetje. Zulke mannetjes kunnen alles voor je *op de kop tikken*, 'bemachtigen'. Maar dan moet je ze natuurlijk niet op hun kop timmeren.

iets met de mantel der liefde wegwuiven

Een fout kun je *met de mantel der liefde bedekken* en er verder geen aandacht aan besteden. En ook deze verhaspeling van uitdrukkingen zullen we dan maar grootmoedig *wegwuiven*. Met de wapperende mantel der liefde is dat een peulenschilletje ...

in de marge van de kantlijn

Misdaadverslaggever **Peter R. de Vries** was op Radio 1 zeer duidelijk over zijn politieke ambities: hij wilde een rol van betekenis spelen. Dus geen gerommel *in de marge*, laat staan in de minder welluidende maar hetzelfde betekende *kantlijn*.

medicus tegen zijn

Welke medicus is tegen het gebruik van *mordicus*, 'onverzettelijk'?

door merg en ziel gaan

Deze verhaspeling van *met hart en ziel* en *door merg en been gaan* snijdt hopelijk zo *door de ziel*, dat het hierbij blijft.

het mes snijdt aan drie kanten

Het mes snijdt aan twee kanten betekent dat iets op twee manieren voordeel oplevert, dus als het aan drie kanten snijdt, is dat driemaal voordeel! Maar hoe ziet zo'n driekantig mes er dan uit?

zichzelf in het mes snijden

Het is oppassen als *het mes aan twee kanten snijdt*, want voor je het weet *snijdt je jezelf in de vingers* en berokken je jezelf schade, in plaats van het extra voordeeltje waar je op rekende.

geen meter van iets wakker liggen

Of je het nu uitdrukt in lengte of in tijd, dat maakt zo weinig verschil, dat we er *geen seconde van wakker liggen*, het interesseert ons namelijk voor *geen meter*.

iemand de moed uit de schoenen praten

Was de moed je al helemaal in de schoenen gezonken, wordt-ie er ook nog eens uitgepraat, zo blijft er niets meer over! Verwarring met *iemand iets uit het hoofd praten*, 'maken dat hij ervan afziet'.

ergens moederloos van worden

Zowel mannen als vrouwen kunnen voortdurend *ergens moedeloos van worden*, 'ontmoedigd', maar *moederloos* worden zij alleen als hun moeder het tijdelijke met het eeuwige verwisselt.

de laatste der mohammedanen

Degene die deze verspreking maakte, zal waarschijnlijk niet *de laatste der Mohikanen* zijn: er zullen nog velen volgen die de uitgestorven indiaanse stam verwarren met de verouderde naam voor moslims.

met de mond aan de grond genageld staan

Presentator **Bart Peeters** was zo verbijsterd, dat hij geen woord meer kon uitbrengen en dat was blijkbaar een zeer pijnlijke ervaring voor hem. Van schrik verwarde hij *met de mond vol tanden staan*, 'geen antwoord weten te geven', met *aan de grond genageld staan* 'onbeweeglijk staan van schrik'.

gelijke monniken onder één kap

Gelijke monniken, gelijke kappen, anders kun je ook niet zien dat het gelijke monniken zijn. Twee huizen *onder één kap* zijn meestal ook gelijk, zij het gespiegeld.

gelijke monniken, gelijke kansen

Als de *gelijke monniken gelijke kappen* dragen, is het wel zo eerlijk als ze *gelijke kansen krijgen* – wat gelijk ook de betekenis van de uitdrukking van de monniken met de kappen is.

een mortuarium afkondigen

De regering kondigde een mortuarium af op gentechnologie.

Moeilijke woorden die op elkaar lijken. *Mortuarium* betekent 'rouwcentrum', maar hier wordt een *moratorium* bedoeld: 'tijdelijke opschorting'.

ergens een mouw aan breien

Huisvlijt met woorden. *Ergens een mouw aan passen* betekent 'er een oplossing voor vinden', en *ergens een eind aan breien* is 'iets afronden'.

de mouwen uitsteken

Wil je flink aan de slag, dan moet je *de handen uit de mouwen steken*. De mouwen uitsteken leidt tot niets, hoogstens tot werkloze handen.

iemand blij maken met een dooie mug

Een *dooie mus* is al niet iets om erg blij van te worden, maar een *dooie mug* is nog niksiger.

van een mug een vlieg maken

Het zijn wel verschillende dieren, maar ze zijn nagenoeg even groot. Een dramatischer effect wordt eerder bereikt als de mug wordt afgezet tegen een groot dier, zoals een olifant. *Van een mug een olifant maken* is 'iets onbeduidends overdreven groot voorstellen'.

je kunt er een muis horen vallen

Het is erg stil als je ergens *een speld kunt horen vallen*. Het is er *muisstil*. Maar kennelijk kan het nóg stiller ...

huilen met de grijze muizen

Voetbaltrainer Aad de Mos verwarde *huilen met de wolven in het bos*, 'meedoen met de rest', met *een grijze muis*, 'een saaie, onopvallende persoon'. En daar zit wel wat in ...

iemand doodmaken met een blij mus

De mus komt steeds minder vaak voor in onze streken, daar zal hij toch niet blij om zijn, en iemand doodmaken met zo'n klein vogeltje is niet te doen. Bedoeld wordt: *iemand blij maken met een dode mus* 'met iets dat geen waarde heeft'.

een dode mus is gauw gevuld

Een bijna uitgestorven amuse, of een verhaspeling van kleinigheidjes? *Iemand blij maken met een dode mus* stelt niet veel voor, maar voor sommigen toch voldoende, want *een kinderhand is gauw gevuld*.

met de muur tegen de rug staan

Meestal staat een muur onbeweeglijk op dezelfde plaats, maar sommige muren ... Bedoeld wordt natuurlijk: *met de rug tegen de muur staan* 'geen kant op kunnen'.

met een naald in een hooiberg zoeken

Zoeken naar een naald (of speld) in een hooiberg wil zeggen dat je zoekt naar iets wat je hoogstwaarschijnlijk niet zult vinden. Er met een naald in zoeken is natuurlijk helemaal onbegonnen werk.

zo oud als de nacht naar Rome

Is oud automatisch lelijk? Deze verhaspeling wekt die indruk! *Zo oud als de weg naar Rome* is gecombineerd met *zo lelijk als de nacht*. Wat de verhaspelaar zelf zich bij *de nacht naar Rome* voorstelde, is raadselachtig.

het is allemaal één pond nat

Doet u mij maar een kilo nat, of een pond of een gram, wat maakt het ook uit, *het is allemaal één pot nat*.

nattigheid ruiken

Een uitdrukking ingegeven door de weeë geur van een natte luier? Nee, een verhaspeling van *nattigheid voelen* en *onraad ruiken*, die beide 'bespeuren dat er iets mis is' betekenen.

ergens de naweeën van plukken

Naweeën zijn een pijnlijk gevolg van iets en *ergens de vruchten van plukken* betekent 'de voordelen ervan hebben'. De voordelen van iets pijnlijks? Het zou de slagzin van een masochistenvereniging kunnen zijn.

een gewassen neus

Een *wassen neus* stelt niet veel voor, zou een gewassen neus meer indruk maken?

je moet verder kijken met je neus dan die lang is

Het wordt vaak benadrukt: *je moet verder kijken dan je neus lang is*, dus niet alleen denken aan wat voor de hand ligt. Maar als je *met je neus kijkt*, heeft dat advies geen zin, hoe lang of kort je reukorgaan ook is.

je neus voorbij praten

Als je *je mond voorbij praat*, zeg je meer dan veroorloofd is. Verklap je daarmee belangrijke informatie, dan gaat een promotie *aan jouw neus voorbij*.

een frisse neus scheppen

Het klinkt heel vertrouwd, maar toch is er iets mis ... Het moet zijn *een frisse neus halen*, of *een luchtje scheppen*. Beide betekenen 'even naar buiten gaan'.

zich in de neus snijden

Een betreurenswaardige combinatie van *zichzelf in de vingers snijden*, 'zichzelf schade berokkenen', en *op zijn neus kijken*, 'teleurgesteld worden', levert deze pijnlijke ervaring op.

iemand de neus uitsteken

Als je *iemand de ogen uitsteekt*, maak je hem jaloers. Dat kun je doen door hem *bij de neus te nemen* en hem dus iets wijs te maken, waardoor hij lelijk *op zijn neus kijkt*.

het neusje van de crème

Over de rode loper schreed het neusje van de crème van de vaderlandse filmindustrie.

Vermenging van *het neusje van de zalm* en *de crème de la crème*, die allebei 'het allerbeste' betekenen.

er is niets nieuws onder de horizon

De horizon is een denkbeeldige lijn waaronder de aarde zich bevindt, en het heelal kent geen onder of boven. Filosofisch te verantwoorden dus om dit te zeggen in plaats van *er is niets nieuws onder de zon*.

de urgentste noden ledigen

De *Volkskrant* laat staatssecretaris Ross van Volksgezondheid deze verspreking maken. Of gebruikte Ross de juiste uitdrukking, *de urgenste noden lenigen*, en was het de krant zelf die er deze verhaspeling van maakte? Witte spelling?

de nood stijgt tot de lippen

Het water komt hem tot de lippen wordt verward met de betekenis van de uitdrukking: 'de nood is hoog'. Of moet de nood zo hoog stijgen, dat een spreekwoord opgaat: *als de nood het hoogst is, is de redding nabij?*

met het noorderlicht vertrokken zijn

Het *noorderlicht* is een natuurverschijnsel dat zich op onze geografische hoogte nauwelijks voordoet, en als het er al is, is het zo weer weg. *Vertrokken met de noorderzon* als het ware 'ongemerkt weggegaan'.

Noordwegen

Volgens weerman **Peter Timofeef** bestaat er ver weg in het hoge noorden, zo rond de noordpoolcirkel, een land dat *Noordwegen* heet en dat zich ongeveer op de plaats van *Noorwegen* bevindt.

de reddende noot

Tijdens de bloedstollende wedstrijd was hij onze reddende noot.

Zorgde de reddende engel, oftewel de redder in nood, ervoor dat de dag werd afgesloten met een vrolijke noot?

grote nullen

In tv-programma *Beroemde Ouders* vertelt **Emile Ratel-band** dat hij zijn kinderen veel zakgeld geeft. Volkomen onverantwoord, beseft hij zelf, want wie als kind gewend raakt aan *grote nullen*, wil zelf later ook veel geld. Een vermenging van *grote bedragen* en *bedragen met veel nullen*. Of moeten we toch echt denken aan *een grote nul*, 'iemand die niets voorstelt'?

je hebt toch ogen in je doppen!

'Kijk uit!' was de boodschap, maar door de schrik liepen de verwijten door elkaar. *Kijk uit je doppen!* had het moeten zijn, of *je hebt toch ogen in je hoofd!*

iets door de ogen zien

Zien we niet altijd door de ogen? Actrice **Linda van Dijk** bedoelde dan ook: iets quasi-ongemerkt toelaten, dus *een oogje dichtknippen* of *iets door de vingers zien*.

met een olifant op een muis schieten

Bedoeld wordt natuurlijk *met een kanon op een mug schieten*, 'overdreven grote maatregelen nemen om iets kleins te bestrijden'. Maar waar komen de olifant en de muis vandaan? Associatie. De olifant komt voor in een andere uitdrukking met een mug: *van een mug een olifant maken* 'een kleinigheid enorm opblazen'. En de muis is de traditionele tegenspeler van de olifant in talloze mopjes.

met iemand om kunnen schieten

Het is goed als die twee met elkaar om kunnen schieten

Als Johan Cruijff zo iets zegt, zie je voetballen die om elkaar heen worden geschoten. Maar goed met elkaar overweg kunnen, heet ook op de groene mat *met elkaar kunnen opschieten*.

onderduikboot

Met een *duikboot* duik je *onder water*. Praktisch als je moet *onderduiken* voor de vijand.

zonder onderscheid des aanzien

Het klinkt zo plechtstatig, dat je haast zou denken dat het wel móét kloppen – en dan ook nog op de keurige nieuwszender Radio 1 ... Toch is dit een rasechte verhaspeling van *zonder aanzien des persoons* en de betekenis daarvan: 'zonder onderscheid te maken tussen verschillende categorieën personen'.

de handen in onschuldwater wassen

Eerst de boel opfokken en dan driftig op zoek naar onschuldwater om de handjes te wassen.

Als je jezelf wilt vrijpleiten van schuld, kun je zeggen: *ik was mijn handen in onschuld*. Maar dat hoeft niet per se onschuldwater te zijn.

ontroerend goed

Sommig *ontroerend goed* kan *ontroerend goed* zijn, maar doorgaans zijn emoties over onverplaatsbare goederen redelijk beheersbaar.

onwaarschijnlijk

Dat zegt alles, vindt darter Jelle Klaassen. Het is dan ook gewoonweg *onwaarschijnlijk onbeschrijflijk* wat er allemaal gebeurt.

met het oog van de naald spelen

Door het oog van de naald kruipen, 'maar net aan gevaar ontkomen', is het risico van *met vuur spelen*, 'gevaarlijk doen'.

zich op de oppervlakte houden

Als je je op de vlakte houdt, 'geen positie kiest', dan *blijf je aan de oppervlakte*, 'ga je er niet diep op in'.

iemand de oren van het lijf vragen

De recherche vroeg haar de oren van het lijf.

Zowel *het hemd van het lijf vragen* als *de oren van het hoofd vragen* betekenen 'helemaal uithoren'. Of zou de *recherche de oren van het hoofd kletsen*, 'te veel praten'?

zich de oren van het hoofd schamen

Je kunt dus iemand *de oren van het hoofd vragen* en je kunt iemand ook *de oren van het hoofd eten*, 'heel veel eten'. Wie dat niet weet, moet *zich de ogen uit het hoofd schamen*.

op twee oren liggen

Een mens heeft twee oren, dat moet de gedachte achter deze verspreking zijn geweest. Wie slaapt, ligt echter *op één oor* – op twee oren is doorgaans fysiek onmogelijk.

ouwe-jongens-krentenbol

Wat krentenbroden met ouwe jongens te maken hebben die in hun *old boys network* amicaal met elkaar omgaan, is zo onduidelijk dat er net zo goed een lekkere *krentenbol* kan figureren in *ouwe-jongens-krentenbrood*.

overhemelen

De speler is overgehemeld naar het eerste elftal

Zo omschreef een trainer van RKC de promotie van een van zijn spelers. Een vermenging van *overhevelen* en *ophemelen*, want een promotie is een goede reden om iemand de hemel in te prijzen.

een overstreste ambtenaar

Een ambtenaar die *gestrest én overwerkt* is? Dat moet haast wel waar zijn als je zo'n overspannen verhaspeling maakt.

een staande ovulatie

De toneelgroep kreeg een staande ovulatie.

Een staande eisprong, dát zou nog eens een *staande ovatie* teweegbrengen.

als een paal boven water achter iemand staan

Ik sta als een paal boven water achter u.

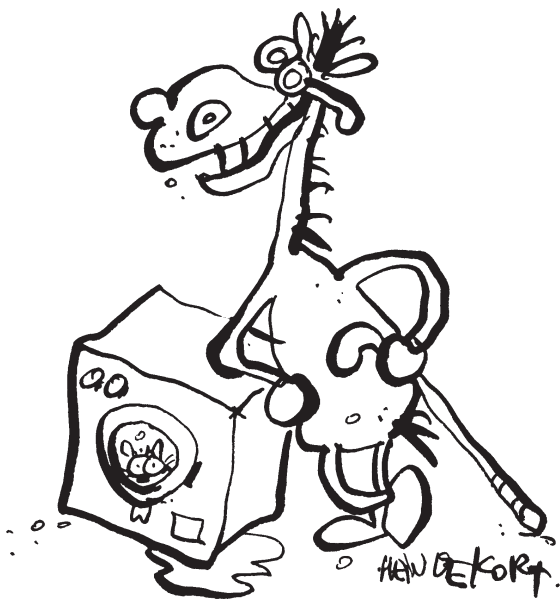
Een Belgische politicus wilde zijn steunbetuiging wel heel krachtig laten overkomen, *dat staat als een paal boven water*. Wat hij eigenlijk wilde zeggen, is *ik sta volledig achter u*.

ik heb maar twee paar handen!

Verwarde uitroep van iemand die te veel werk moet doen in z'n eentje. De meeste mensen hebben immers maar *één paar handen*, oftewel *twee handen*.

een blind paard kan de was doen

Wasvoorschrift: men neme het blinde paard uit de uitdrukking *een blind paard kan er geen schade doen*, 'het is er zo armoedig ingericht dat het niet erg is als er iets kapotgaat', en zette het aan het werk. *Een kind kan de was doen!* Heel eenvoudig dus.

te paard gaan met

Geluidsoverlast gaat te paard met een slechtere gezondheid.

Te paard gaan is een wat ouderwetse manier om te zeggen dat je paardrijdt, net zoals *te voet gaan* 'lopen' betekent. Als iets verbonden is met iets anders, noem je dat *gepaard*. En dat heeft niets met paarden te maken.

het paard voor je karretje spannen

De betekenis 'verkeerd werken' van *het paard achter de wagen spannen* wordt door elkaar gehaald met *zich voor iemands karretje laten spannen*, 'zich voor zijn doeleinden laten gebruiken'.

het beste paard laat wel eens iets vallen

Natuurlijk, zoals ieder paard laat ook het beste paard wel eens iets vallen. Maar bedoeld werd het spreekwoord *het beste paard struikelt wel eens*, 'ook de beste maakt wel eens een fout'. Ach, laten we coulant zijn: *de beste brei-ster laat immers ook wel eens een steekje vallen*.

van het slechte pad af glijden

Sensatienieuwsrubriek *Vijf in het land* was bezorgd over het welzijn van de jeugd. Het gevaar dreigde dat jongeren op *het slechte pad* zouden *raken*, kortom, dat ze zouden *afglijden naar de criminaliteit*. Over tieners die van het slechte pad af zó het rechte pad op glijden, zou men zich minder zorgen hoeven maken.

als pannenkoeken uit de grond schieten

De eethuisjes *schieten als paddenstoelen uit de grond* zeg je als er plotseling heel veel eethuisjes zijn. *Paddenstoelen?* Iemand die het Nederlands niet helemaal machtig is, maakt daar moeiteloos oer-Hollandse *pannenkoeken* van.

ergens part noch deel van weten

De gemeenteraad van Veenendaal ontkent alles! Men *had er part noch deel aan*, dus was er niet bij betrokken, en *wist* bovendien *van niets*.

een gepasteuriseerde kater

Je hebt gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk, maar een je-weet-wel-kater, zoals *Jan, Jans en de kinderen* het noemen, is *gesteriliseerd*, niet *gepasteuriseerd*.

calvinistischer zijn dan de paus

Presentatrice Catherine Keyl verweet in tv-programma *Puur* iemand overdreven streng in de leer te zijn. *Roomser dan de paus* heet dat in gewoon Nederlands. Maar die strenge leer doet meer aan *calvinisme* denken. Twee geloven op één kussen, daar slaapt de duivel tussen ...

dat zal de pet niet deuken

Dat vond weerman John Bernard van een voorspeld regenbuitje. Waarschijnlijk bedoelde hij dat het *de pret niet zou drukken*. Zou een *deuk* in zijn *pet* voor hem wél een pretbederver zijn?

ergens geen pijl aan vast kunnen knopen

Het blijft lastig met *peil* en *pijl*. Vaak *is daar geen touw aan vast te knopen*, want laten we er geen doekjes om winden, *er is geen peil op te trekken* wanneer iets *ei* of *ij* is, toch?

dan heb je de pijpen aan het dansen

Sommige mensen willen *iedereen naar hun pijpen laten dansen*, 'iedereen hun wil opleggen', en als dat niet lukt, *heb je de poppen aan het dansen* – dan begint de narigheid.

de pil werd verguld door een meevaller

Aldus Philip Freriks in het NOS-journaal. *De pil vergulden* is 'iets onaangenaams mooi voorstellen' en bij een *meevaller* gaat het om iets aangenaams dat niemand had verwacht.

een zure pil slikken

Dat is een zure pil die zij moeten slikken.

Oud-politicus Frits Bolkestein wist een nieuwe combinatie te maken van *een bittere pil moeten slikken*, 'iets onaangenaams', en *door de zure appel heen bijten*, 'iets vervelends moeten doen dat onvermijdelijk is'. Afijn, zolang er dan maar wordt gegeten.

op de oude piloot rijden

Hij kon niet helemaal op de oude piloot rijden.

Schaatser Björn Nijenhuis vond dat iemand *niet de oude* was 'hetzelfde als eerder', want toen diegene nog wél de oude was, reed hij *op de automatische piloot*, 'routinematig'. Zo zie je maar: schaatsters zijn hoogvliegers.

in de pineut gelogeed zijn

Als de apparatuur er morgen nog niet is, zijn we flink in de pineut gelogeed.

Toegegeven: *in de aap gelogeed zijn* is een vreemde uitdrukking, en ook *de pineut zijn* is raadselachtig. Beide betekenen ze 'in de problemen zitten'.

de pluimen maken de man

Kleren maken de man, ze bepalen je uitstraling. En als je er heel kek uitziet, krijg je een complimentje in de vorm van een *pluim*.

zijn pluimpje afnemen voor iets

Je kunt *je petje afnemen voor iets*, 'er respect voor hebben', en je kunt *iemand een pluim (op zijn hoed) geven*, 'een compliment geven'. Maar hier wordt zelfs aan een hoed mét pluim gedacht, die wordt gelicht als blijk van grote waardering.

iemand een poepie van eigen deeg geven

Uitwerpselen zijn niet zelden van 'eigen deeg', maar hier versterken *iemand een poepie laten ruiken* 'hem verstoeld doen staan' en *iemand een koekje van eigen deeg geven* 'met eigen argumenten bestrijden' elkaar tot iets onsmakelijks.

uit de blote pols

Uit de losse pols of *hand* wil zeggen 'geïmproviseerd' en *uit het blote hoofd* 'zonder iets te raadplegen'. Zo bedacht zit daar wel iets in.

eten wat de pot schept

Geen gezeur over 'dat lust ik niet', gewoon *eten wat de pot schaft*, of wat de kok je *opscheept*.

de volle pot betalen

Als je *het volle pond* of *de volle mep* betaalt, krijg je geen korting. En dan moet je *de pot met geld* aanspreken.

ergens een potje van bakken

Combinatie van *een potje van iets maken*, 'het slecht doen', en *er niets van bakken*, 'er niets van terechtbrengen'. Hoe dit nog goed moet komen, is een raadsel.

op ieder potje past een mouw

Auteur Pyter Wagenaar vond *op ieder potje past een dekseltje* 'voor iedereen is er wel een geschikte partner' en *ergens een mouw aan passen* 'ergens een oplossing voor vinden' zo goed bij elkaar passen, dat hij er één uitdrukking van maakte.

een president scheppen

Presidenten worden meestal gekozen of geselecteerd. Als er iets gebeurt waarop later kan worden teruggevallen, is er sprake van *een precedent scheppen*. Misschien is het wel een precedent dat een er president wordt gescha-
pen.

zich van de prins geen kwaad bewust zijn

De verslaggever van een handbalwedstrijd haalde *zich van geen kwaad bewust zijn* en *van de prins geen kwaad weten* door elkaar, maar was zich van geen verhaspeling bewust.

dat mag de prut niet drekken

Struikeling over klinkers levert nog steeds acceptabele woorden op, die ook nog eens bij elkaar passen. De betekenis raakt echter volledig zoek, maar *dat mag de pret niet drukken*.

de puntjes achter de i zetten

Wie de puntjes achter de i zet, heeft geen zin meer om *de puntjes op de i te zetten*, 'de laatste details in orde te maken', maar wil er liever *een punt achter zetten*, 'ermee stoppen'.

wie een put graaft voor een ander, moet op de blaren zitten

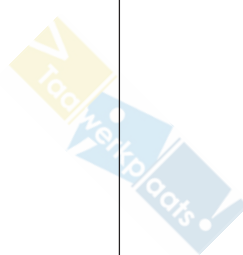
Wie een put (of kuil) graaft voor een ander, valt er zelf in, dus zijn boze opzet keert zich tegen hem. De lijn van die gedachte wordt doorgetrokken naar de pijnlijke gevolgen, want *wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten*, 'moet zelf de consequenties dragen'.

in een uitzichtloze put zitten

Zouden er putten bestaan die uitzichtloos diep zijn? Of zal de spreker hier *in de put zitten*, 'depri zijn', op één hoop gooien met *in een uitzichtloze situatie verkeren*?

rand-en-spandiensten

Een bezoeker van een tv-show van Paul de Leeuw dacht bij *hand-en-spandiensten*, 'allerlei karweitjes', waarschijnlijk aan *randverschijnsel*, 'bijkomstigheid'.

de recessie van de Kamer

Dit punt wordt besproken als de Kamer terug is van recessie.

Raakt het hele land in een *recessie*, 'economische achteruitgang', als de Tweede Kamer vakantie heeft en dus met *reces* is?

van de regen in de sloot komen

Het wordt er maar niet beter op: *van de regen in de drup komen* en *van de wal in de sloot raken* leveren alleen maar meer nattigheid op.

ergens ridicuul een einde aan maken

Als je ergens *rigoureux*, 'streng', een einde aan maakt, is dat al redelijk ridicuul, maar om er *ridicuul*, 'bespottelijk', mee te stoppen?

iemand een riem onder het hart steken

Een van de meestgemaakte versprekingen. En dat is ook niet zo gek, want waar hoort dat hart of die riem nu eigenlijk? Het is *iemand een hart onder de riem steken*, 'moed inspreken'. Al steekt de Grote Van Dale tegenwoordig ook andersdenkenden een riem onder het hart ...

op roeden lopen

In dat gezelschap moest zij op roeden lopen.

In een kinky seksclub wordt misschien wel eens op roeden gelopen, maar als je wilt uitdrukken dat iemand openlijk wordt vernederd, bedoel je *spitsroeden lopen*.

een ruk uit je lijf zijn

Zoveel? Dat is echt een ruk uit mijn lijf!

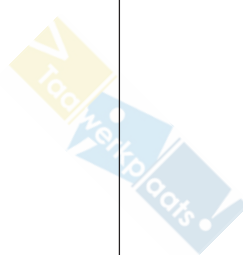
Dat is een rib uit je lijf wil zeggen dat iets een (te) grote uitgave is, maar die hoeft heus niet per se letterlijk uit je lichaam te worden gerukt.

het vijfde schaap aan de wagen

Iemand voelt zich ergens duidelijk niet op zijn plaats: *het vijfde wiel aan de wagen* zijn is al vervelend, want dan ben je overtoollig, maar het kan erger als je ook nog eens *het zwarte schaap* bent: 'degene die volgens de rest van de groep niet deugt'.

iemand het zwarte schaap toespelen

Wanneer je *iemand de zwartepiet toespeelt*, leg je de schuld bij hem. En dat gaat des te gemakkelijker als hij toch al *het zwarte schaap* was.

iemand met scheve schaatsen aankijken

Als je een *scheve schaats* rijdt, gedraag je je onbehoorlijk. En dat kan *scheve gezichten* geven als anderen je op je onfatsoenlijke gedrag *aankijken*.

... dan volgen de schapen vanzelf

Als je de fotografen mee hebt, dan volgen de schapen vanzelf.

Zo filosofeerde fotomodel **Elise Crombez** in tv-programma *Zomer 2006*. Ze werd vast geïnspireerd door de volgzaam schapen uit het spreekwoord *als er één schaap over de dam is, volgen er meer*.

zien waar het schip landt

Nederlands is moeilijk om te leren; kén je een mooie uitdrukking, gaat het nog mis ook. Dat terwijl *landen*, 'aan land komen', veel logischer is dan *stranden*, 'aan de grond raken', dus waarom is het eigenlijk *we zien wel waar het schip strandt*, 'hoe het verloopt'?

iemand iets in de schoenen smeren

Het zou een schoenverkoper kunnen zijn die dit zei, maar het gaat niet over schoensmeer. *Iemand iets aansmeren* betekent dat je iemand met veel overreding iets verkoopt, en dat is bijna hetzelfde als *iemand iets in de schoenen schuiven*, 'iets toedichten'.

lijnrecht in zijn schoenen staan

Iemand liet ochtendblad *De Morgen* optekenen een man van stavast te zijn: hij *staat sterk in zijn schoenen*, 'is zeker van zijn zaak', en is bovendien *lijnrecht*, 'onverzettelijk'.

de schoorsteen moet branden

De schoorsteen moet roken en de kachel moet branden: 'er moet geld worden verdiend'. Een brandende schoorsteen lijkt minder wenselijk.

een schop tegen het verkeerde been

Tegen het zere been schoppen, 'een gevoelig punt raken', is natuurlijk pijnlijk. Zou het vermengd met *op het verkeerde been zetten*, 'bewust misleiden', dan zachter of juist harder aankomen?

een schot in het diepe zijn

Hoeveel boeken we gaan verkopen, is een schot in het diepe.

Een schot in het duister betekent 'op goed geluk' en *in het diepe springen* 'ergens mee beginnen zonder dat je de afloop kent'. Dat past toch perfect?

iemand buiten schot zetten

Hier dacht iemand meer aan voetbal dan de bedoeling is. Als je *buitenspel bent gezet*, heeft een *shot* op het doel inderdaad geen zin. Maar het is wat anders dan *buiten schot blijven*, want dat betekent 'ontkomen aan iets vervelends'.

shoqueren

Volgens internetvuilnisbak Wikipedia betekent de uitdrukking *dat slaat als een knots op een kangoeroe* 'dat shoqueert je'. Dat is al choquerend, maar *shockeren* en *choqueren* verhaspelen is gewoonweg choquant.

elkaar ergens doorheen slaan

Bij een stevige knokpartij is het niet ondenkbaar dat de vechtersbazen elkaar met grof geweld door een deur of ruit slaan. Dat is anders met *zich ergens doorheen slaan*, 'uit de problemen komen', en het is al helemaal niet de indruk die je wilt wekken als je *elkaar steunt*.

slachttdand

Met een *slagtand* slacht een dier zijn prooi, maar daarom is er nog geen sprake van *slachttdand*.

slakken op laag water zoeken

Presentator Matthijs van Nieuwkerk probeerde zijn verspreking in *De wereld draait door* nog haastig in te slikken, maar het was te laat! *Op alle slakken zout leggen* en *spijkers op laag water zoeken*, lijken dan ook erg op elkaar, ze betekenen beide hetzelfde: 'overdreven kritisch zijn'.

smaakpupillen

Wij zullen uw smaakpupillen verwennen met hapjes, cocktails en drankjes.

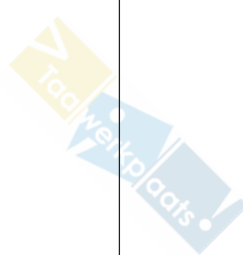
Pupillen die iets met smaak hebben, zijn bijvoorbeeld leerlingen op een koksschool; als je jezelf culinair wilt onthalen, kun je beter vertrouwen op de *smaakpupillen*.

met smacht op iets wachten

Met smart op iets wachten is hetzelfde als *smachten naar iets*. En in de uitspraak van sommigen is er geen verschil tussen te horen.

zich uitbreiden als een sneeuwvlek

Zich uitbreiden als een olievlek betekent 'snel groter worden', en dat kan ook omschreven worden als een *sneeuwbaaleffect*.

in de soep vallen

Als leuke plannen door onverwachte omstandigheden niet doorgaan, *vallen ze in het water*. Jammer, maar nog altijd beter dan een landing in de hete soep. *In de soep lopen* bestaat ook, dat betekent 'misgaan'.

de soep wordt nooit zo zout gegeten als hij wordt opgediend

Een D66-Kamerlid verslikte zich in *de soep wordt niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend*, 'het zal wel loslopen', en *zo zout heb ik het nog nooit gegeten!*, 'dat is kras!'

dat is geen zuivere soep

Het is natuurlijk *linke soep*, 'gevaarlijk', als je constateert dat het *geen zuivere koffie is*, 'niet betrouwbaar is'. Misschien toch maar overstappen op thee.

zich de sokken uit de schoenen lopen

Heel vermoeiend: *zich uit de naad lopen*, 'zich erg inspannen', en tegelijk *het vuur uit de sloffen lopen*, 'zeer veel moeite doen'. Vind je het gek dat de sokken zich uit de voeten maken.

iemands sokken eraf rijden

Als je *iemand van de sokken rijdt*, rijd je hem ondersteboven. En als hij zo weerloos met de benen in de lucht ligt, kun je zijn sokken eraf rijden ...?

het sop en de kool sparen

Meestal wordt geprobeerd *de kool en de geit te sparen*, 'verschillende partijen tevreden stellen', maar sop en kool een plezier doen, is natuurlijk ook wel beleefd. Eigenlijk *is het sop de kool niet waard* om er iets over te zeggen.

als een speer door de boter gaan

Deze verhaspeling gaat heel snel! *Als een mes door de boter*, 'heel gemakkelijk', gaan we daarom *als een speer* naar de volgende!

je kunt er een speld in een hooiberg horen vallen

Twee uitdrukkingen met spelden worden door elkaar gehaald: *je kunt er een speld horen vallen*, 'het is er heel stil', en *een speld (of naald) in een hooiberg zoeken*, 'zoeken naar iets wat je hoogstwaarschijnlijk niet zult vinden'. De zachte landing van een speld in een hooiberg vergt wel een heel scherp gehoor!

er geen speld tegen in te brengen hebben

Er is niets tegen in te brengen klinkt erg ontoegeeflijk en *er is geen speld tussen te krijgen* erg degelijk. Een gouden duo voor betweters dus.

spijkers zoeken om een hond mee te slaan

Een pijnlijke verwarring van twee uitdrukkingen die op elkaar lijken: *een stok zoeken om een hond mee te slaan*, 'een aanleiding zoeken om iemand te bekritisieren' en *spijkers op laag water zoeken*, 'overdreven kritisch zijn'.

de spil in het web

Het scheelt maar één lettertje, en ook de betekenis past heel goed. De uitdrukkingen die vermengd zijn, zijn *de spin in het web* en *de spil waar alles om draait*. Allebei gaan ze over een centrale positie die iemand inneemt.

het spoor duister zijn

Als je echt ten einde raad bent, is een vermenging van *het spoor bijster zijn*, 'niet weten wat te doen', en *in het duister tasten*, 'er niets over kunnen zeggen', een treffende samenvatting.

stemmen bij staan en opzitten

Ik geef de Kamer in overweging te stemmen bij staan en opzitten.

Wilde de Tweede Kamervoorzitter dat de Kamerleden zouden *opzitten en pootjes geven*, 'zeer gedwee zijn'? Hij bedoelde vast: *stemmen bij zitten en opstaan*.

stampensvol

Het was ergens zo vol dat presentator Daphne Bunschoek van benauwdheid niet meer kon kiezen tussen *barstensvol* en *stampvol*. Sardientjes in een blik zouden zich er nog vrij voelen!

zich steen en been irriteren

Zich irriteren is al niet goed: je ergert je immers, en als je het héél erg vindt, erger je je *groen en geel*. Het andere duo hoort thuis in *steen en been klagen*.

steken onder het hart geven

Hoe zat het ook alweer met riemen, steken en het hart? *Een steek onder water geven*, 'verkapte toespeling maken', wordt verward met *iemand een hart onder de riem steken*, 'moed inspreken'. Die twee lijken onverenigbaar.

de stekker omdraaien

Het project bleek niet rendabel en uiteindelijk werd de stekker omgedraaid.

Je kunt *de stekker eruit trekken*, 'iets stopzetten', en je kunt *de knop omdraaien*, 'een toestel uitzetten', op beide manieren zorg je ervoor dat er geen stroom meer wordt toegevoerd.

een stok op laag water zoeken

De betekenissen lijken op elkaar: *een stok zoeken om een hond mee te slaan* is 'een aanleiding zoeken om iemand te bekritisieren' en *spijkers op laag water zoeken* betekent 'overdreven kritisch zijn'.

zijn stokpaardje nieuw leven inblazen

Fred Teeven wil zijn stokpaardje Veiligheid een nieuw politiek leven inblazen.

Zo meldde *de Volkskrant*, die blijkbaar een stuk kinderspeelgoed wil laten reanimeren. *Zijn stokpaardje berijden* betekent 'het over zijn favoriete onderwerp hebben', en *iets nieuw leven inblazen* is 'het weer op gang brengen'.

er blijft veel aan de strijkplank hangen

Wanneer geld niet terechtkomt op de plaats waarvoor het bestemd is, maar bij tussenpersonen of organisaties, dan *blijft er veel aan de strijkstok hangen*. Maar aan een *strijkplank* kun je nóg meer hangen: broeken, bloesjes, rokken, ...

dan zit de stront in de gordijnen

Een vermenging met heel wat spektakel: *er is stront aan de knikker*, 'het gaat verkeerd', en *dan zit de kat in de gordijnen*, 'dan begint de narigheid'.

op de stuipen werken

Presentator **Felix Meurders** zag de logica van deze door-eenhaling wel: als je *iemand de stuipen op het lijf jaagt*, 'laat schrikken', kun je hem behoorlijk *op de zenuwen werken*, 'nerveus maken'.

niet te stuiteren zijn

Zou je ervan *stuiteren* als je *niet te stuiten bent*: 'niet te stoppen'?

een stuk uit je rug

Dat is zó duur, dat het voelt alsof er een deel uit je lichaam wordt gerukt. Maar welk deel was het ook alweer? Doorgaans is dat *een rib uit je lijf*. En dat is heel veel, als *het geld je niet op de rug groeit*.

de beste stuurlii staan aan de zijlijn

Er kwam veel kritiek, maar de beste stuurlii staan zoals gewoonlijk weer eens aan de zijlijn.

De uitdrukking is *de beste stuurlii staan aan wal*: 'als je er zelf niet bij betrokken bent, is het eenvoudig om kritiek uit te oefenen'. En ook als je *aan de zijlijn staat* kun je niet echt meedoen.

de beste stuurlii staan aan boord

Stuurlii zijn inderdaad vaak aan boord te vinden, maar in de uitdrukking staan ze juist níét aan boord, maar aan de wal, zoals in de vorige verhaspeling al werd opgemerkt.

er is geen taal aan vast te knopen

Aan Hongaars en Fins is echt geen taal vast te knopen.

Het is een kwestie van touw, ook al gaat het om talen. *Er is geen touw aan vast te knopen* wil zeggen dat het onbegrijpelijk is. Hongaren en Finnen vinden dat overigens weer van andere talen.

iets van tafel wuiven

De plannen werden door de minster van tafel gewuifd.

Nieuwslezer **Gerard Arninkhof** dacht vast niet aan *wuiven*, 'zwaaien', maar eerder aan *bezwaren wegwuiven*, 'onverschillig opzijschuiven', en *iets van tafel vegen*, 'er niets mee doen'.

iets niet onder tafels en stoelen steken

Louis Tobback steekt zijn bewondering niet onder tafels en stoelen.

Tafels en stoelen vormen een hechte eenheid, dus niet gek dat ze de plaats van stoelen en banken innemen. Als je *iets niet onder stoelen of banken steekt*, doe je er niet geheimzinnig over.

van de ene tak op de andere tak springen

Wat is die *hak* toch in *van de hak op de tak springen*, 'van het ene op het andere onderwerp overgaan'? Vogels die van tak naar tak gaan, dát is tenminste te begrijpen, moet de Nederlands lerende verspreker hebben gedacht.

dat slaat als een tang op een hamer

Dat moet natuurlijk zijn: *dat slaat als een tang op een varken*. Maar wat hebben tangen met varkens te maken? Niets! Dit is namelijk óók een verhaspeling; oorspronkelijk was het *dat sluit als een tang op een varken*, 'dat slaat nergens op'. De hamer lijkt veel beter bij de nieuwe uitdrukking te passen. Maar helaas, ook dat slaat als een lul op een drumstel.

dat slaat als een tang op een modderschuit

Tangen slaan dus niet alleen op hamers. Maar een door-eenhaling met *dat staat als een vlag op een modderschuit* 'dat is veel te mooi in verhouding tot de rest' slaat écht als een tang op een varken.

elkaar tatoeëren

Laten we elkaar tatoeëren, dat praat wat makkelijker.

Zou de conversatie tijdens of na het plaatsen van een tatoeage echt gemakkelijker verlopen? *Jijen en jouwen* heet met een Frans woord *tutoyeren*.

een gunstig teken aan de wand

De toekomst ziet er rooskleurig uit in deze verspreking: *de gunstige voortekenen* voorspellen al veel goeds, en het *teken aan de wand*, 'de dreigende waarschuwing', voorkomt dat het toch fout zou aflopen.

een veeg teken aan de wand

Ook in deze verhaspeling wordt het *teken aan de wand* verhelderd: *een veeg teken* is 'dreigend'; een dreigende dreigende waarschuwing dus. Een gewaarschuwd mens telt twee keer!

op zijn laatste tenen lopen

Tenen, benen, wat maakt het uit, dacht een verslaggever van *Eurosport* bij een hockeywedstrijd. Nou ... *op zijn tenen lopen* betekent 'stil' en *op zijn laatste benen lopen* 'het is bijna afgelopen'.

zijn testikels bij iemand uitsteken

Zijn voelhoorns uitsteken betekent 'zijn omgeving polsen'. Dat zou je natuurlijk ook met *tentakels* kunnen doen, maar met *testikels*? Dat zal de omgeving je niet in dank afnemen.

tetanuskwelling

Het feestbuffet was een ware tetanuskwelling voor de lijnende vriendinnen.

Tetanus is een ziekte, maar hier wordt een *tantaluskwelling* bedoeld: 'kwelling waarbij je datgene wat je graag wilt, kunt zien, maar net niet kunt krijgen'. Tantalus is een figuur uit de Griekse mythologie.

bij tijd en wijlen

Wijlen is 'dood' en *bij tijd en wijle* 'na verloop van tijd'. Of zou de spreker misschien 'altijd' hebben bedoeld, dus én bij tijd én bij wijlen?

verder kijken dan de toekomst

Voetballer **Urby Emanuelson** van Ajax meende na het ontslag van trainer Ronald Koeman over paranormale gaven te beschikken, waarmee hij niet alleen *verder* kon *kijken dan zijn neus lang is*, dus naar de *toekomst* kon kijken, maar zelfs daarvoorbij.

de juiste toon raken

BNN'er **Patrick Lodiers** wilde *een gevoelige snaar raken*, 'ergens zo over spreken dat het op iemands gevoel werkt', maar wist niet *de juiste toon te treffen*, 'de passende woorden te vinden'.

van top tot teen onder de zenuwen zitten

Das klinkt als een akelige aandoening! Het kan natuurlijk voorkomen dat iemand *op is van de zenuwen* en daardoor *van top tot teen onder de uitslag zit*.

een topless jurk

De dame die deze jurk droeg, zou heel wat bekijks hebben getrokken als die écht *topless* was geweest. Maar waarschijnlijk was de robe *strapless*, dus zonder schouderbandjes.

een hoog van de toren gevallen kikker

Dit is een heel ingewikkelde vermenging van zegswijzen, die zoiets betekent als 'een zelfingenomen persoon die zijn aanzien verloren heeft'. De ontleding: *hoog van de toren blazen*, 'veel eisen stellen', plus *een opgeblazen kikker*, 'een blaaskaak', vermengd met *van zijn voetstuk vallen*, 'zijn aanzien verliezen', of *door de mand vallen*, 'betraapt worden'.

hoog van de toren springen

Iemand die hoog van de toren springt, zal het niet overleven; *hoog van de toren blazen* wordt kennelijk verward met *je kunt hoog of laag springen*, 'wat je ook doet, er is niets aan te doen'.

daar is geen touw tussen te krijgen

Is de redenering nu sluitend (*daar is geen speld tussen te krijgen*), of is het wartaal (*daar is geen touw aan vast te knopen*)?

als toverslag bij heldere hemel

Toverslag of donderslag? Ook onweer lijkt wel tovenarij. Als een donderslag bij heldere hemel betekent 'totaal onverwacht', en als bij toverslag wil zeggen 'plotseling'.

iets met droge tranen aanzien

Twee uitdrukkingen die met dezelfde beeldspraak hetzelfde zeggen, dat is vragen om moeilijkheden: iets met droge ogen kunnen aanzien en er geen traan om kunnen laten betekenen allebei 'onverschillig blijven'.

ergens triplex van staan

Hoorde je het bedrag dat de serveerster noemde? Ik sta er triplex van!

Als je ergens perplex van staat, ben je ontsteld en verward, misschien zelfs zo erg dat je er drievoudig (triplex) van over de kop slaat. Erg bruikbaar in de horeca dus.

op de trom blazen

Met de dooreenhaling van op de trom slaan, 'een grote mond hebben', en hoog van de toren blazen, 'veel eisen stellen', wordt een veeleisende, grote mond verbeeld.

zich een uur in de wind schrikken

Je zo erg een hoedje schrikken dat je een uur in de wind stinkt naar angstzweet?

de vader is de wens van de gedachte

Een gedachte die zich een vader wenst? In de eigenlijke uitdrukking liggen de familierelaties nét even anders: *de wens is de vader van de gedachte*, wat wil zeggen dat gedachten vaak worden ingegeven door wat men graag wil.

het varkensfeest

Als je als inburgerende Canadese een jarige job wilt feliciteren, moet je op zoek gaan naar het *feestvarken*. Maar kunnen we het haar kwalijk nemen dat ze er een *varkensfeest* van maakte?

dat varkentje zullen we wel even schillen

Welke vergissing leidde tot dit tragische lot voor het varkentje? De verwarring van *dat varkentje zullen we wel even wassen*, 'dat lastige klusje knappen we wel op' en *een appeltje met iemand te schillen hebben*, 'iets met hem te vereffenen hebben'.

iemand een veger uit de pan geven

Je kunt *iemand een veeg uit de pan geven* of *de vloer met iemand aanvegen*. Hoe dan ook krijgt het slachtoffer ervan langs. Maar een veger uit de pan ...?

wie schertst mijn verbazing

Verbazing *schetsen* is een hele opgave, alleen al omdat de verwondering groot is. Of is dit maar *schertsen* 'het niet menen'?

strijken met de veren die een ander heeft gezaaid

Mijn opvolger is gaan strijken met de veren die ik gezaaid heb.

Eerst komt het zaaien, dan het oogsten, maar tot ongenoegen van de spreker kon hij zelf het positieve resultaat niet meer meemaken en ging een ander met de eer strijken en met andermans veren pronken.

het verhaal gaat de ronde

Als een gerucht nog niet officieel is bevestigd, kun je zeggen: *het verhaal gaat dat ... of het gerucht doet de ronde dat ...* Maar het NOS-journaal haalde die twee door elkaar. Waarmee het gerucht dat journaallezers ook maar mensen zijn direct bewezen is.

vice versa ergens heen gaan

Als je dat niet verandert, ga ik vice versa naar de baas!

Zo dreigde een boze beleidsmedewerker, die van woede met Latijnse woorden begon te smijten. Jammer dat het de verkeerde waren ... *Vice versa* betekent 'heen en terug', maar hij bedoelde *linea recta*, 'rechtstreeks'.

geen victorie kraaien voordat de vogel gevlogen is

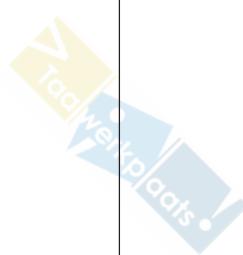
Was in dagblad *Trouw* te lezen, en het is een raadseltje. *Victorie kraaien* is 'de overwinning uitroepen' en *de vogel is gevlogen* 'diegene die je zoekt is gevlucht'. Daarmee wordt vast een beer bedoeld, want je mag immers *de huid niet verkopen voor de beer geschoten is* 'pas over iets beschikken als je het in bezit hebt'. Maar kraai je nu victorie of niet?

de vinger op de gevoelige plaat leggen

De vinger op de zere plek leggen betekent 'een gebrek aanwijzen', *iets op de gevoelige plaat vastleggen* dat je iets fotografeert. En dat kan natuurlijk heel goed een misstand zijn. Maar als je je vinger op de gevoelige plaat legt, zal daar weinig meer van te zien zijn op de afdruk!

ergens een vinger tussen de deur krijgen

Deze beklemmende ervaring is het gevolg van de verhaspeling van twee uitdrukkingen waarvan de betekenissen op elkaar lijken: *een vinger in de pap hebben* betekent 'invloed hebben' en *ergens een voet tussen de deur proberen te krijgen* wil zeggen 'invloed proberen te krijgen'.

een vinger in de pap houden

De baas hield onder alle omstandigheden een vinger in de pap.

Bazen die zowel een vinger in de pap hebben als de vinger aan de pols houden, 'nieuwe ontwikkelingen bijhouden', zijn overal te vinden, dus waarom niet in één uitdrukking.

een vinger in de pap te brokkelen hebben

Stukjes vinger in de pap? Bah! Vermenging van een vinger in de pap hebben en (niet) veel in de melk te brokkelen hebben, '(niet) veel te zeggen hebben'.

zich er met een natte vinger van afmaken

Verstrengeling van zich er met een jantje-van-leiden van afmaken, 'er niet veel aan doen', en iets met de natte vinger doen, 'op lakse wijze'. De verhaspeling getuigt dus van nogal wat onverschilligheid.

iemand om een natte vinger kunnen winden

Zo oordeelde een weightwatcher in *Villa historica* over 'de vrouw' in de jaren zeventig. Iemand om de vinger kunnen winden zeg je van een meegaand persoon, met een natte vinger te lijmen zijn betekent 'heel gemakkelijk'. Erg gedwee dus.

in je vingers knijpen

Als je dat voor elkaar krijgt, mag je wel in je vingers knijpen!

In je handen knijpen, 'blij zijn', is al niet niks, maar dat in combinatie met ergens de vingers bij aflikken, 'er sterk naar verlangen', maakt het wel heel begerenswaardig.

de eerste viool blazen

In de tweede helft blies Feyenoord de eerste viool.

Blazen op een viool leidt tot niets; wil je je partij meeblazen, 'goed meedoen', dan zul je toch echt de snaren moeten beroeren. En wil je de beste zijn, dan moet je de eerste viool spelen.

een visje opgooien

Als je de reacties wilt peilen, kun je voorzichtig een balletje opgooien. Een alternatief is een visje uitwerpen. Maar een visje opgooien zal hooguit verbaasde reacties opleveren.

je moet geen oude vissen uit de sloot halen

Oude koeien uit de sloot halen is nog tot daaraantoe, maar laat die oude vissen toch met rust, die horen in het water!

iemand of iets op een hellend vlak zetten

Shell had de indruk op een hellend vlak gezet te zijn.

Dooreenhaling van *op de helling staan*, 'misschien niet uitgevoerd worden', en *op een hellend vlak raken*, 'van kwaad tot erger gaan'. Als dat maar goed gaat.

vlam fatale

Een *fatale vlam* verwoestte het huis. De vrouw des huizes was gelukkig een *femme fatale* die op dat moment in andermans huis en armen lag.

vloeibaar een taal spreken

Er bestaat vloeibaar voedsel en vloeibaar goud, dus waarom geen vloeibare talen? *Vloeibaar* is 'kunnen vloeien', dat kunnen talen niet. Je kunt ze wel met gemak leren spreken, en dan spreek je ze *vloeiend*.

voet bij stand houden

Als je *voet bij stuk houdt*, niet van mening verandert, houd je stand, dus wijk je voor niets. Dat is vanzelfsprekend.

iets goed uit de voeten doen

Aldus een Vlaming die tevreden was over een toelichting die hij had ontvangen. De materie was dus zo goed *uit de doeken gedaan*, 'uitgelegd', dat hij *ermee uit de voeten kon*, 'zich ermee kon redden'.

zich schrijlings uit de voeten maken

Schrijlings betekent 'met de benen uit elkaar'. Maar als je *je uit de voeten maakt*, dus zorgt dat je wegkomt, zul je dat eerder *ijlings* doen, 'met veel haast'.

iemand van zijn voetstuk brengen

Als je van je à propos bent, is het niet zo verwonderlijk dat je *van zijn stuk gebracht zijn*, 'in verwarring gebracht zijn', en *iemand van zijn voetstuk stoten*, 'zijn aanzien ontnemen', door elkaar haalt, zoals redacteur Rinus Vermeulen mocht ondervinden.

beter tien vogels in de hand dan één in de lucht

Het spreekwoord luidt *beter één vogel in de hand dan tien in de lucht*, 'weinig hebben is beter dan uitzicht hebben op veel waarvan niet zeker is dat je het krijgt'. De omkering daarvan is nogal een open deur.

een volprezen auteur

Peter Senge is de volprezen auteur van De Vijfde Discipline Praktijkboek.

Zo stond te lezen in een wervende folder. Maar is dit wel zo'n aanbeveling? *Volprezen* betekent 'genoeg geprezen', dus de auteur kreeg meer lof dan hij verdiende? Zelf zou hij vast veel liever *onvolprezen* zijn: zó goed dat hij nooit voldoende lof toegezwaaaid kan krijgen.

met de vragen in het haar zitten

Als je *met de handen in het haar zit* wil dat zeggen dat je je geen raad meer weet. Dan heb je natuurlijk vragen, maar die zitten vast niet als strikjes in het haar.

kijken alsof je vuur ziet branden

De uitdrukking moet grote verbazing uitdrukken en *kijken alsof je water ziet branden* is daarvoor veel geschikter. Wie perplex staat van brandend vuur, heeft waarschijnlijk te veel vuurwater genuttigd.

voor iemand in het vuur springen

Is de heksenverbranding weer in ere hersteld, maar nu op basis van vrijwilligheid? Of gaat het toch om *voor iemand door het vuur gaan*, 'alles voor hem doen', gecombineerd met *voor iemand in de bres springen*, 'hem te hulp schieten'?

in slecht water vallen

Het voorstel van de Kamer valt in slecht water bij de minister-president.

Iets valt slecht of iets valt in het water, de combinatie van beide uitdrukkingen levert iets op waarin voorstellen altijd zullen vertroebelen.

dat gaat een eigen weg leven

Wanneer iets *een eigen leven gaat leiden*, heb je er geen controle meer over. Evenmin als over iemand die *zijn eigen weg gaat*.

zo oud als de weg naar Methusalem

Presentator **Mart Smeets** is misschien wel zo oud dat sommige zaken die ook heel oud zijn, helemaal niet oud aanvoelen. Om de ouderdom wat aan te dikken, gooide hij *zo oud al de weg naar Rome* en *zo oud als Methusalem* op één hoop.

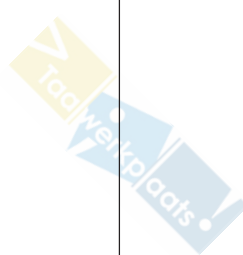
andere wegen moeten aanboren

Een waterpolotrainer weet meer van water dan van wegen en zand. Misschien wist hij daarom *andere wegen bewandelen* en *nieuwe bronnen aanboren* niet uit elkaar te houden.

over iets naar buiten weiden

Daar hoef ik niet over naar buiten te weiden.

Voetballer **André Ooijer** vond het niet nodig om met bepaalde informatie *naar buiten te treden*, laat staan om erover *uit te weiden*.

de wet van de logische getallen

De grote club wint altijd, dat is de wet van de logische getallen.

Analyseerde een trainer van Willem-II nadat z'n ploeg in de laatste minuut verloor van PSV. *De wet van de grote getallen* zegt dat hoe meer experimenten je doet, hoe eerder het resultaat wordt benaderd dat je hebt uitgerekend. *Logisch* toch?

een wet van meten en persen

Meden en Perzen leefden in de oudheid. Als zij iets vastlegden in wetten, viel er niets meer aan te veranderen, daar hielp *meten* noch *persen* aan.

een wet van weeën en persen

Een Finse die Nederlands spreekt, dacht ook niet aan de *Meden en Perzen*, maar wel aan regelmatigheden rond de geboorte.

het derde wiel aan de wagen zijn

Een fiets heeft twee wielen, maar een wagen doorgaans toch vier. Het is dan ook *het vijfde wiel aan de wagen zijn*, 'te veel zijn'.

in de wielen lopen

PvdA-voorzitter **Michiel van Hulten** wilde iets sterks over tegenwerking zeggen, en kwam op de belemmerende combinatie van *iemand in de wielen rijden* en *iemand voor de voeten lopen*.

dat wijzigt zich vanzelf

'Daar is geen uitleg voor nodig', *dat wijst zich vanzelf*, bedoelde de bedrijfsleider. Maar dan moeten zich natuurlijk geen *wijzigingen* voordoen.

wie wint, die waagt

Die niet waagt, die niet wint, 'als je niets doet, lukt niets', maar of winnen altijd een waagstukje is?

hard op wit staan

Zwart op wit staan wil zeggen dat er geschreven bewijs van is, en dat kan natuurlijk heel *hard* overkomen.

ergens geen woorden over kunnen zeggen

In het tv-programma *Zomergasten* kon beeldend kunstenaar **Joep van Lieshout** *ergens geen woorden voor vinden* en had daarom *niets te zeggen*. Op deze verhaspeling na dan.

geen worst kunnen schelen

Worst lijkt op *barst*, en de betekenis van *het kan hem geen barst schelen* op die van *het zal hem worst zijn*. Dus wie kan het een bal schelen dat NOS-verslaggever Paul Sneijder deze uitdrukkingen door elkaar haalde?

zijn zaal en zieligheid

Wie *zijn ziel en zaligheid* in iets legt, spant er zich tot het uiterste voor in. Maar wie zijn tong over deze uitdrukking breekt, blijft achter met een betekenisloze woordenbrij die een droevige indruk maakt.

oude zakken in nieuwe wijn

Het is al verwarrend genoeg met deze twee uitdrukkingen: *nieuwe wijn in oude zakken* betekent: 'de inhoud is anders, maar de buitenkant is hetzelfde gebleven', en *oude wijn in nieuwe zakken* wil zeggen: 'de buitenkant is anders, maar de inhoud is hetzelfde gebleven'. Wie het heeft over *oude zakken in nieuwe wijn* is gewoon de kluts kwijt.

oprecht door zee zijn

Iemand die *rechtdoorzee* is, komt *oprecht* voor zijn bedoelingen uit.

als een zeepbel in elkaar storten

Zeepbellen storten niet in, maar spatten uit elkaar. Als *een zeepbel uit elkaar spatten* wordt als beeldspraak gebruikt voor een mooie verwachting die niet uitkomt, evenals *instorten als een kaartenhuis*.

een zeiltje in het oog houden

Je kunt *een oogje in het zeil houden* en iets *in het oog houden*. In beide gevallen let je op. Maar als je een zeiltje in het oog houdt, zie je niets meer!

met zevenmijlslaarzen door de porseleinkast gaan

Met zevenmijlslaarzen is 'haastig', en gedragen door *een olifant in de porseleinkast* (of *in de porseleinwinkel*, zoals Vlamingen zeggen) is het *nóg* minder fijnzinnig dan het toch al was.

in de zijlijn plaatsvinden

Aan de zijlijn staan betekent 'er niet bij betrokken zijn', en als dat ook nog eens *in de marge* of *kantlijn plaatsvindt*, 'indirect', dan is de betrokkenheid wel érg klein.

het zwaard van Damascus hangt boven zijn hoofd

Van damascusstaal werden wel zwaarden en messen gemaakt, maar in deze uitdrukking gaat het om *Damokles*, een figuur uit de Griekse mythologie. De uitdrukking betekent dat er voortdurend gevaar dreigt.

er zijn zwanenzang vinden

Zijn Waterloo vinden menbracht met het poëtische *dat was zijn zwanenzang* 'zijn laatste werk'. Een mooie verhaspeling om dit boekje mee af te sluiten.

